

Załącznik nr 1 do

Uchwały Nr XXXIV/337/2014

Rady Gminy Czarna Dąbrówka

z dnia 31.03.2014r.

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY CZARNA DĄBRÓWKA
NA LATA 2014-2020**

MARZEC 2014

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA.....	3
1.1. Wprowadzenie.....	3
1.2. Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi.....	5
1.2.1. Unijne dokumenty strategiczne.....	7
1.2.2. Krajowe dokumenty strategiczne.....	9
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....	16
2.1. Charakterystyka gminy Czarna Dąbrówka.....	16
2.2. Sytuacja demograficzna.....	19
2.3. Marginalizacja i wykluczenie w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej.....	21
2.4. Kwestia dziecka.....	31
2.4.1. Sytuacja dziecka i rodziny w perspektywie poradni psychologiczno-pedagogicznej w Bytowie oraz sądu rejonowego w Lęborku.....	42
2.5. Kwestia osób bezrobotnych.....	43
2.6. Kwestia uzależnień.....	48
2.7. Kwestia przestępczości.....	52
2.8. Kwestia osób niepełnosprawnych.....	53
2.9. Aktywność społeczna.....	56
2.10. Analiza SWOT.....	57
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA - KIERUNKI ROZWOJU GMINY.....	65
3.1. Wizja i misja rozwoju społecznego.....	65
3.2. Cele strategiczne, szczegółowe i zadania do realizacji.....	65
4. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII.....	80
4.1. Monitoring i system aktualizacji strategii.....	80
4.2. Źródła finansowania.....	82
5. SPIS TABEL.....	83
6. SPIS RYSUNKÓW.....	84
7. SPIS WYKRESÓW.....	84

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1.1. Wprowadzenie

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Celem niniejszego opracowania jest racjonalizacja lokalnej polityki społecznej uwzględniająca potrzeby poszczególnych grup społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej. Strategia powstająca, jako opracowanie planistyczne, którego opracowanie jest warunkowane ustawą o pomocy społecznej w wieloletniej perspektywie czasowej ma przyczynić się do minimalizowania rozmiarów problemów społecznych rozumianych jako bariery, które musi przezwyciężyć lokalna społeczność by rozwijać się w sposób spójny i zrównoważony.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 rozwijając myśl planistyczną zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007-2013 jest w znacznej mierze zbliżona układem do dokumentu poprzedniego, choć oczywiście pojawiają się zmiany np. w zakresie prognozy i sposobu jej wdrażania.

Dokument zwiera diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zmian problemów społecznych w perspektywie do 2020 roku. Diagnoza jest skonstruowana z określenia stanu aktualnych problemów społecznych i ich prognozy na najbliższe lata. Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych a także narzędziom analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Identyfikacja ta składa się ze wskazanych - podczas

spotkań roboczych - stwierdzeń określających cechy lokalnej polityki społecznej oraz wskazującego na siłę oddziaływania danego czynnika w środowisku lokalnym.

Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się gminna polityka społeczna. Ujęte w formę wizji, misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań. Część programowa została ujęta w formie tabelarycznej, zawierającej cele, kierunki oraz realizatorów poszczególnych działań, czas ich realizacji oraz wskaźniki ich wykonania. Takie ujęcie programu powinno ułatwić korzystanie z dokumentu oraz poprawić przejrzystość kompetencji poszczególnych podmiotów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Mając na względzie perspektywę czasową realizacji strategii zdecydowano o dookreśleniu czasu realizacji danych działań.

Zaprezentowano sposób monitoringu realizacji zapisów strategii oraz sposób jej realizacji uwzględniając źródła jej finansowania.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, policji, przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańcy gminy oraz eksperci. Decydujący głos w kształtowaniu zawartości dokumentu miał Zespół ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2014-2020, który Zarządzeniem nr 52/2013 z dnia 18 czerwca 2013 roku powołał Wójt Gminy Czarna Dąbrówka. W skład zespołu przedstawia poniższa tabelka.

Tabela nr 1. Skład Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2014 – 2020

Lp.	Imię i nazwisko członka zespołu	Reprezentowana instytucja/pełniona funkcja
1.	Radosław Krawczyk	Sekretarz Gminy – Przewodniczący Zespołu
2.	Ewa Dulewicz	Pracownik socjalny GOPS w Czarnej Dąbrówce – Koordynator Zespołu
3.	Tomasz Naderza	Radny Gminy Czarna Dąbrówka – członek Zespołu
4.	Beata Łozowska	Przewodnicząca GKRPA w Czarnej Dąbrówce - członek Zespołu
5.	Olga Gańska	Pedagog szkolny - członek Zespołu

6.	Eugenia Wolska	Pielęgniarka środowiskowa - członek Zespołu
7.	Andrzej Sywanycz	Dzielnicowy PP Czarna Dąbrówka – członek Zespołu
8.	Agnieszka Stolec	pracownik GOKSiT w Czarnej Dąbrówce - członek Zespołu
9.	Małgorzata Kotłowska	Prezes Stowarzyszenia „Loko-Motyw” - członek Zespołu
10.	Paulina Mielewczyk	Koordynator wolontariatu - członek Zespołu
11.	Agnieszka Wolska	Prezes Stowarzyszenia „Siła Dębu” - członek Zespołu

Źródło: Opracowanie własne

Zespół przygotowujący dokument pracował podczas posiedzeń roboczych, analizując dostępne dokumenty źródłowe, dokonał analizy SWOT oraz rekomendował prezentowany kształt niniejszego dokumentu. Ekspertami zewnętrznymi, które wspomagały Zespół były – Elżbieta Ciastoń – Przeclawska i Tamara Duško (doradcy z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Gdańsku).

1.2. Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy przewidują *„opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zmianami);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zmianami);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 ze zmianami);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 ze zmianami);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 ze zmianami);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 poz. 135).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1.2.1. Unijne dokumenty strategiczne

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Europa 2020 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada ona potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W perspektywie 2020 r. wyznaczonych zostało 5 celów obejmujących:

1. zatrudnienie (75 % osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę);
2. badania i rozwój oraz innowacje (na inwestycje w badania i rozwój oraz w innowacje powinniśmy przeznaczać 3 % PKB Unii – łącznie ze środków publicznych i prywatnych);
3. zmiany klimatu i energię (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r., 20 % energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20 %);
4. edukację (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10 %, a co najmniej 40 % osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe);
5. ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln).

Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011 r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii Europa 2020 w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia.

Przedsiębiorstwa społeczne posiadają silne zakorzenienie lokalne, realizują cele społeczne i środowiskowe, wzmacniają spójność społeczną oraz zwiększają konkurencyjność gospodarki poprzez swoją innowacyjność. W związku z tym Komisja Europejska w Komunikacie zaproponowała szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii

społecznej. Działaniami tymi są:

1. Poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:

- uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu,
- Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS),
- utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych,
- łatwiejszy dostęp do mikrokredytów;

2. Poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:

- zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej,
- do gospodarki społecznej zalicza się podmioty o szczególnym statusie prawnym (spółdzielnie, fundacje, stowarzyszenia, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych). Wiele z nich jest przedsiębiorstwami społecznymi.
- utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji,
- zestawienia dobrych praktyk;

3. Poprawa otoczenia prawnego zakładająca:

- wydanie rozporządzenia ustanawiającego statut fundacji europejskiej,
- uproszczenie rozporządzenia w sprawie statutu spółdzielni europejskiej,
- silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych,
- uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych,
- zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

1.2.2. Krajowe dokumenty strategiczne

Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” stanowi podstawę diagnostyczną dla przygotowywanych strategii rozwoju. Wskazuje następujące wyzwania w perspektywie 2030 roku.:

- wzrost i konkurencyjność;
- sytuacja demograficzna;
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy;
- odpowiedni potencjał infrastruktury;
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne;
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego;
- solidarność i spójność regionalna;
- poprawa spójności społecznej;
- sprawne państwo;
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Wskazuje się także na pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie 2030 roku:

- warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji,
- wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków,
- rozwój produktywności i innowacyjności,
- efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym,
- wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa.

W aspekcie rozwoju kapitału społecznego, podkreśla się rosnące znaczenie usieciowienia społeczeństwa, niosące za sobą zmianę dotychczasowych więzi społecznych. Podkreślona jest rola nowoczesnych form komunikacji masowej rewolucjonizujących komunikację publiczną. Wzrost kapitału społecznego wymaga stymulowania wzrostu wzajemnego zaufania, naprawy infrastruktury instytucjonalnej państwa, zwiększenia troski o dobro wspólne, poprawy jakości przestrzeni i debaty publicznej, wspierania aktywności obywatelskiej – indywidualnej oraz zinstytucjonalizowanej – oraz zwiększenia roli potencjału kreatywnego i intelektualnego.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Celem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (dalej DSRK) jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle UE oraz procesów gospodarczych zachodzących w świecie. Na tej podstawie sformułowane są wnioski oraz ich przełożenie na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów. W DSRK przedstawiono wizję rozwojową w perspektywie do 2030r., identyfikuje się wyzwania stojące przed gospodarką i społeczeństwem oraz trzy obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. Celem jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

W DSRK wskazano 11 celów strategicznych, od których zależy skok cywilizacyjny Polski oraz powiązane z nimi projekty do realizacji. W części dotyczącej kapitału społecznego znajdują się m.in.:

- stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (dalej ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009r. W ŚSRK, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Dodatkowo zawiera ona szacunkowe wielkości potrzebnych środków finansowych. Stanowi ona bazę dla 9 strategii zintegrowanych. W ŚSRK wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W perspektywie niniejszego dokumentu strategicznego szczególnie istotne są:

- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela;

- rozwój kapitału ludzkiego;
- integracja społeczna;
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011- 2020

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. W SRKS wskazano, że dla całości przedsięwzięć w ww. obszarze wykorzystane zostaną doświadczenia we wspieraniu działań. W kolejnej perspektywie finansowej ma nastąpić kontynuacja funkcjonowania m.in. takich działań jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej;
- upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli;
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami;
- różne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym;
- rozwijaniu i promocji indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej;
- odpowiedzialności biznesu;
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu;
- społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia;
- dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich;
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy;
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy;
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia;
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,

- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 ma za zadanie zweryfikowanie obranych od 2006 r. kierunków w regionalnej polityce społecznej i zaplanowanie działań prowadzących do budowania nowego wymiaru integracji społecznej, koniecznego w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno – kulturowych.

Strategii ma również przyczynić się do usystematyzowania i zintegrowania działań podejmowanych przez różne podmioty realizujące zadania w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej, co w konsekwencji powinno znaleźć odzwierciedlenie w poprawie jakości i zakresie oferowanej pomocy.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 jest opracowaniem kompleksowym, obejmującym w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W trakcie prac nad Strategią dokonano diagnozy stanu społecznego województwa, sformułowano misję - *„Wysoka jakość życia mieszkańców wykazujących się dużą aktywnością społeczną i zawodową, realizowaną w atrakcyjnej przestrzeni oferującej w razie potrzeby odpowiednie wsparcie”*. Przyjęto również cztery zasadnicze priorytety, w obrębie których wyznaczono m.in. cele szczegółowe:

I. Właściwie funkcjonująca rodzina

1. Niski poziom zagrożenia ubóstwem pomorskich rodzin;
2. Efektywny system wspierania rodziny i dziecka;
3. Zmniejszona skala występowania zjawiska przemocy w rodzinie;
4. Skuteczna profilaktyka i zminimalizowane negatywne skutki uzależnień.

II. Integrująca rola polityki społecznej

1. Silny sektor ekonomii społecznej;
2. Organizacje pozarządowe jako partner w kreowaniu i realizacji regionalnej polityki społecznej;
3. Profesjonalne i kompetentne kadry systemu pomocy i integracji społecznej;
4. Skuteczne i efektywny system pomocy społecznej.

III. Aktywni seniorzy

1. Wysoka aktywność społeczna i zawodowa seniorów;
2. Sprawnie funkcjonujący system wsparcia seniorów.

IV. Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych

1. Lepsze warunki i jakość życia osób niepełnosprawnych;
2. Efektywne lokalne systemy profilaktyki i pomocy osobom niepełnosprawnym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie bytowskim na lata 2007-2013

Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi powiat. Rozwiązanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, dlatego celowe jest strategiczne podejście, również na poziomie lokalnym, do zagadnień ze sfery polityki społecznej. Wyrazem tego procesu jest „Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie bytowskim na lata 2007-2013”.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami

i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w powiecie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

Cele strategiczne i kierunki działań dla powiatu bytowskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych to:

1. Stworzenie sprawnie działającego systemu współpracy osób i instytucji zajmujących się pomocą rodzinie.
2. Stworzenie systemu specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Stworzenie odpowiednich warunków do życia i rozwoju dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodzin biologicznych.
4. Wzmacnianie istniejącego systemu pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin.
5. Wspieranie i wzmacnianie osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
6. Zapewnienie osobom starszym godnych warunków życia i opieki.
7. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców oraz zwalczanie patologii społecznych.
8. Łagodzenie skutków ubóstwa.
9. Przeciwdziałanie bezrobociu i działania na rzecz wzrostu zatrudnienia.

Nowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu bytowskim na lata 2014-2020 jest w trakcie opracowywania.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

2.1. Charakterystyka gminy Czarna Dąbrówka

Gmina Czarna Dąbrówka jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Od północy graniczy z gminą Potęgowo i Cewice, od wschodu z gminą Dębica Kaszubska, od południa z gminą Borzytuchom, Bytów, Parchowo, od zachodu z gminą Sierakowice. Administracyjnie gmina należy do powiatu bytowskiego. Zajmuje powierzchnię 298,3 km² i liczy 5944 mieszkańców.

Rysunek 1. Gmina Czarna Dąbrówka

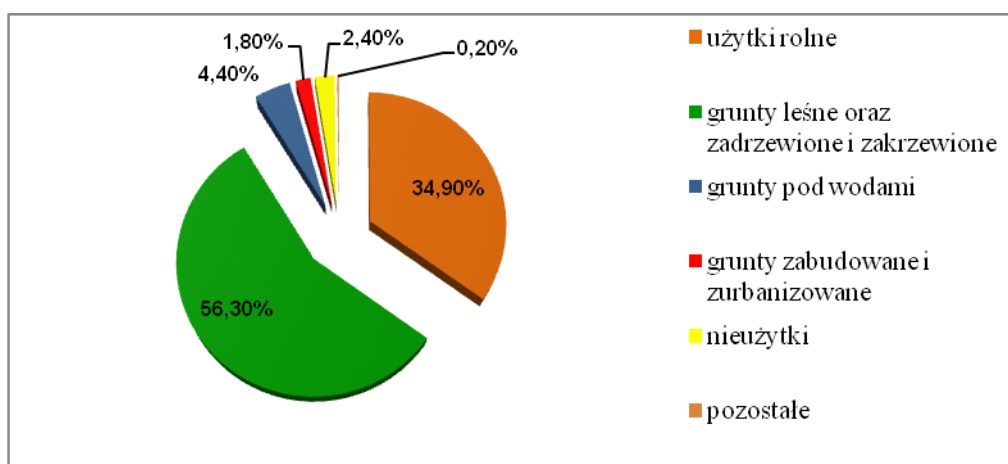

Źródło: www.google.pl

Gmina Czarna Dąbrówka jest jedną z dziesięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu bytowskiego. Na terenie gminy położonych jest 43 miejscowości. Gmina podzielona jest na dwadzieścia sołectw: Bochowo, Czarna Dąbrówka, Jasień, Jerzkowice, Otnoga, Rokitki, Rokiciny, Rokity, Mydlita, Mikorowo, Wargowo, Kotszewo, Kozy, Kleszczyniec, Karwno, Nożyno, Nożynko, Unichowo, Kartkowo i Kłosy.

W strukturze użytkowania gruntów dominują lasy i grunty leśne (56,3%), użytki rolne (34,9%) grunty pod wodami (4,4%), grunty zabudowane i zurbanizowane (1,8%), nieużytki (2,4%) oraz pozostałe (0,2%). Taka struktura użytkowania gruntów jest ewenementem, a bogactwo przyrodnicze i kulturowe sprawia, że jest to gmina unikatowa, predysponowana do rozwoju turystyki wiejskiej. W lasach przeważają drzewostany sosnowe z domieszką brzozy, dębu, świerku i buku. Podszyt siedlisk leśnych stanowi jałowiec, jarzębina, leszczyna, kruszyna. Dno lasu porastają konwalia, orlica, poziomka, borówka i wrzosy.

Wykres nr 1. Powierzchnia gminy Czarna Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne

Obszar gminy położony jest w obrębie zlewni dużych rzek przymorskich: Łupawy, Słupi i Łeby oraz ich dopływów. Rzeki posiadają górski charakter, płyną przez przepiękne krajobrazowo doliny, obfitują w około 20 gatunków ryb, w tym w troć wędrowną i łososia. Bardzo ważnym elementem krajobrazu są liczne jeziora o różnej wielkości, kształcie i pochodzeniu. Przeważają jeziora polodowcowe, głównie rynnowe i wytopiskowe, tzw. "oczka". Największym jeziorem jest jezioro Jasień o powierzchni 577,2 ha należące do zlewni rzeki Łupawy. Z innych licznych jezior wymienić można: Skotawsko Duże (80,0 ha), Oborowo Duże (37,4 ha), Trzebiesz (36,0 ha), Skotawsko Małe (33,0 ha) oraz Długie, Unichowskie, Lupieniec, Karweńskie Duże, Kopieniec, Koziańskie, Mikorowo, Bochowo, Oskowo, Nożynko, Rokity itd.

Wody podziemne na terenie gminy są w większości bardzo czyste, klasy Ia i Ib, a ich ilość znacznie przekracza potrzeby gminy. Klimat gminy cechuje zwiększona wilgotność powietrza, wyrównany termiczny profil dobowy i roczny, a lasy spełniają rolę naturalnych pasów wiatrochronnych. Średnie roczne temperatury powietrza wynoszą około 7,2 °C, opady około 700 mm rocznie.

Obszary prawnie chronione zajmują w gminie powierzchnię 727,9 ha, tj. 24,4% powierzchni gminy. Do najważniejszych zaliczyć można obszary objęte Naturą 2000, do których zaliczono Dolinę Słupi, Dolinę Łupawy, jeziora lobeliowe. Południową część gminy obejmuje Park Krajobrazowy Dolina Słupi utworzony w 1981 r. Jest to jeden z najstarszych

parków krajobrazowych w Polsce. Na terenie parku stwierdzono występowanie 748 gatunków roślin naczyniowych, z czego 34 gatunki chronione.

Na terenie parku znajdują się 4 rezerваты przyrody, w tym 2 na terenie gminy, tj. "Jezioro Małe i Duże Sitno" oraz "Gniazda Orła Bielika", a także liczne pomniki przyrody. Południowa część obszaru gminy wchodzi w skład krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody - IWCN. Ponadto na terenie gminy występują użytki ekologiczne utworzone w 1998 r. dla zachowania unikatowych zasobów genotypowych i typów środowisk (m.in. naturalnych zbiorników wodnych, śródleśnych "oczek wodnych", bagien i torfowisk).

Infrastruktura społeczna obejmuje pakiet usług z zakresu administracji, łączności, bezpieczeństwa publicznego, oświaty i wychowania, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury i sportu oraz usług decydujących o jakości życia. Wszystkie usługi specjalistyczne są dostępne mieszkańcom w miastach odległych od wsi: Bytów 27 km, Słupsk 40 km, Lębork 29 km, Gdańsk 80 km. Na terenie gminy Czarna Dąbrówka zlokalizowane są usługi realizowane przez następujące jednostki: Urząd Gminy (z Urzędem Stanu Cywilnego), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki, Zakład Gospodarki Komunalnej, Zespół Ekonomiczno-Administracyjny, Centrum Informacji Turystycznej, Bank Spółdzielczy Łeba Oddział Czarna Dąbrówka, Ochotnicza Straż Pożarna, Komisariat Policji w Czarnej Dąbrówce, Urząd Pocztowy, Spółdzielnie Mieszkaniowe w Czarnej Dąbrówce, Wiejski Dom Kultury w Jasieniu.

Na terenie gminy Czarna Dąbrówka działa: 10 świetlic, Klub Wolontariatu, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Zespoły kaszubskie z Jasienia, z Rokit, z Czarnej Dąbrówki, biblioteka publiczna oraz jej filia w Jasieniu.

W zakresie ochrony zdrowia opiekę medyczną sprawuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czarnej Dąbrówce. Wyposażony jest w trzy gabinety lekarskie z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej: gabinet stomatologiczny, gabinety rehabilitacyjne. W budynku NZOZ znajduje się też apteka.

Na terenie gminy Czarna Dąbrówka zarejestrowanych jest osiemnaście organizacji pozarządowych. Znajduje się 183 prywatnych podmiotów gospodarczych. Są tu trzy Zespoły Szkół w Czarnej Dąbrówce (315 uczniów), w Nożynie (116 uczniów), w Rokitach (244 uczniów) i jedna Szkoła Podstawowa w Jasieniu (45 uczniów). Na terenie gminy Czarna Dąbrówka działają cztery przedszkola.

Brak szkoły średniej – młodzież dojeżdża do szkół licealnych i zawodowych do Bytowa, Słupska i Lęborka.

2.2. Sytuacja demograficzna

W latach 2010-2012 stan ludności gminy Czarna Dąbrówka zmieniał się. W 2010 roku było 5 910 osób, które mieszkały na terenie gminy. W 2011 roku liczba ta się zmniejszyła i wyniosła 5 886 osób. Natomiast w 2012 roku liczba osób zwiększyła się wyniosła 5 944 osób.

W latach 2010-2012 ludność w wieku przedprodukcyjnym wyraźnie się zmniejsza. Natomiast ludność w wieku produkcyjnym systematycznie wzrastała, większość z tych osób stanowili mężczyźni. Ludność w wieku poprodukcyjnym również wzrastała, większość z tej grupy jednak stanowią kobiety.

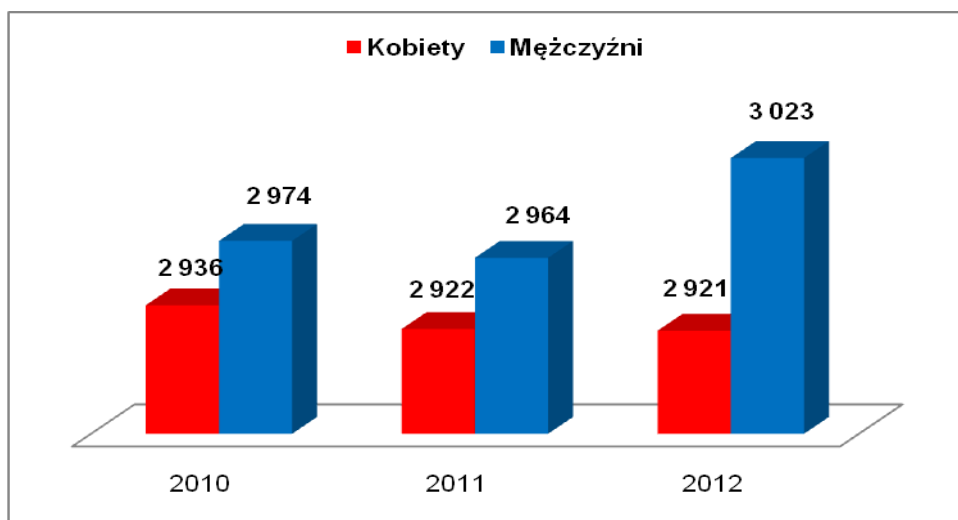
Tabela nr 2. Stan ludności gminy Czarna Dąbrówka w latach 2010-2012

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Ogólnie	5 910	5 886	5 944
Kobiety	2 936	2 922	2 921
Mężczyźni	2974	2 964	3 023
W wieku przedprodukcyjnym	1 550	1 430	1 380
W wieku produkcyjnym	3 770	3 807	3 812
Kobiety	1 695	1 711	1 695
Mężczyźni	2 075	2 096	2 117
W wieku poprodukcyjnym	590	649	753
Kobiety	410	447	512
Mężczyźni	180	202	241

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy w Czarnej Dąbrówce

W latach 2010-2012 większość z mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka stanowią mężczyźni. Liczba kobiet natomiast zmniejsza się.

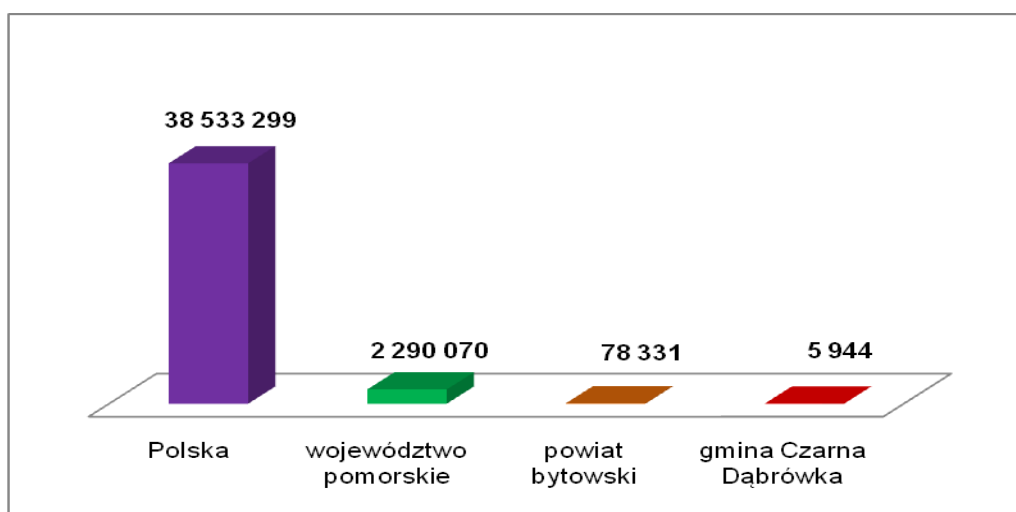
Wykres nr 2. Ludność gminy Czarna Dąbrówka z podziałem na płeć w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy w Czarnej Dąbrówce

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku, należy stwierdzić, że odbiega ona zarówno od struktury demograficznej powiatu bytowskiego, województwa pomorskiego, jak i całej Polski.

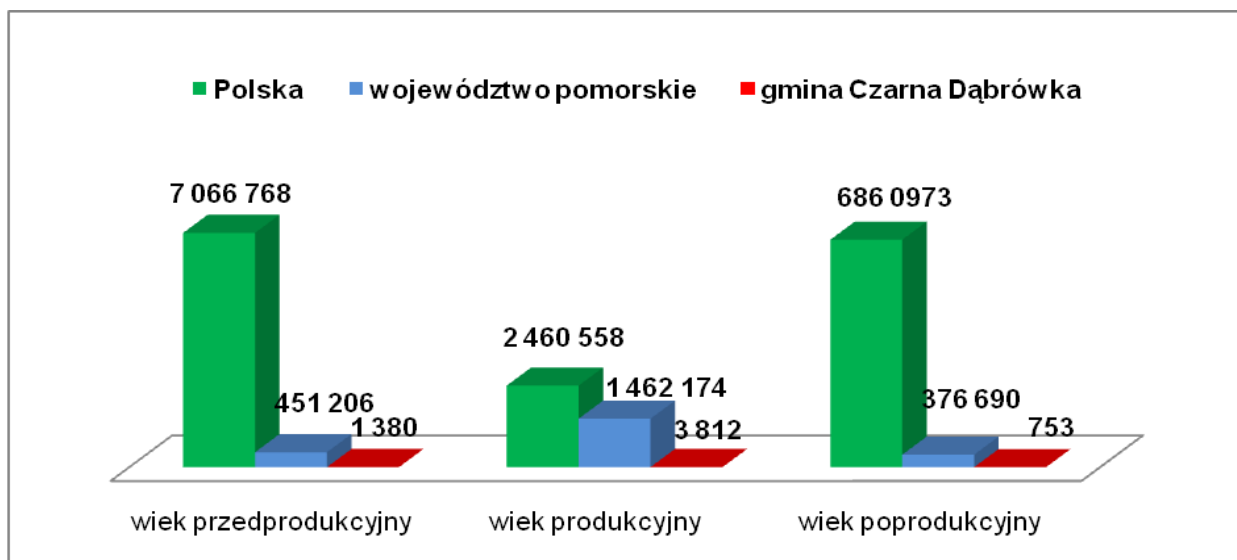
Wykres nr 3. Ludność gminy Czarna Dąbrówka w porównaniu z krajem, z województwem i powiatem w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2012 roku odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym i w wieku poprodukcyjnym był niższy od średniej w województwie pomorskim, jak i całej Polsce.

Wykres nr 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka w porównaniu z krajem i z województwem w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2.3. Marginalizacja i wykluczenie w perspektywie ośrodka pomocy społecznej

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 7). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) (uchylony);
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Czarna Dąbrówka odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego podstawowych zadań należą:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń;
- praca socjalna;
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;

- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacja zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych;
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Tabela nr 3. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w latach 2010-2012

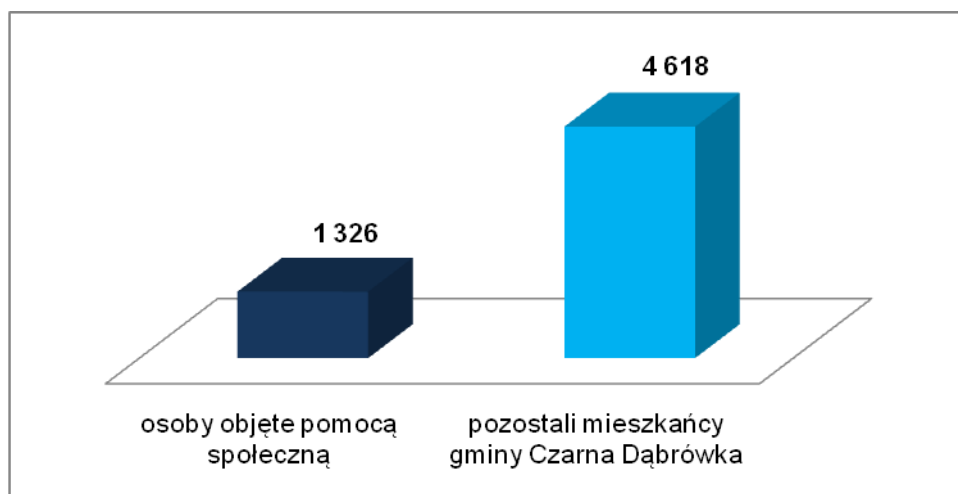
Lata	2010	2011	2012
Liczba osób, którym przyznano decyzja świadczenia	587	597	623
Liczba rodzin	300	322	336
Liczba osób w rodzinach	1 218	1 295	1 326

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce

Jak pokazuje powyższa tabelka, liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w latach 2010-2012 systematycznie wzrasta. Wynika to nie zawsze ze skali pojawiających się problemów społecznych, a przede wszystkim z ubóstwa. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny.

Od 1 października 2006 roku kryterium to było na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Od 1 października 2012 roku kryterium jest na poziomie 542 zł miesięcznie na osobę samotnie gospodarującą i 456 zł na osobę w rodzinie. Wzrost kryterium dochodowego przyczynił się do zwiększenia liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Wykres nr 5. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce

W 2012 roku spośród 5 944 mieszkańców gminy, 1 326 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Tabela nr 4. Wydatki na pomoc społeczną, świadczenia rodzinne oraz na fundusz alimentacyjny w latach 2010-2012

Wydatki na pomoc społeczną	2010	2011	2012
Zadania własne	46 1246,00 zł	47 2456,00 zł	49 800 3,00 zł
Zadania zlecone	8 040,00 zł	13 680,00 zł	4 713,00 zł
Świadczenia rodzinne	2 640 768,49 zł	2 689 783,37 zł	2 732 646,00 zł
Fundusz alimentacyjny	170 660,00 zł	224 342,00 zł	214 590,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce

W tabeli przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa, wartość świadczeń rodzinnych oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Analizując wysokość nakładów zadań własnych należy zauważyć, że w latach 2010-2012 nakłady te systematycznie wzrastają. Natomiast nakłady na zadania zlecone największe były w 2011 roku (13 680,00 zł), w 2012 roku zmniejszyły się o ponad połowę (4 713,00 zł).

Nakłady na świadczenia rodzinne w latach 2010-2012 wzrosły. Przyczyną tego wzrostu jest zmiana kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń rodzinnych. Od 1 października 2012 roku zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 539 zł (poprzednio 504 zł). Gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 623 zł (poprzednio 583 zł).

Nakłady finansowe na fundusz alimentacyjny w latach 2011-2012 wzrosły w porównaniu z rokiem 2010. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnianym do alimentów (Dz. U. z 2009 r., Nr 1, poz. 7 z późn. zm.). Prawo do świadczenia z FA przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód netto na osobę w rodzinie w roku poprzedzającym okres świadczeniowy nie przekracza 725 zł.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2010 – 469 286,00 zł (w tym 2640 768,49 zł na świadczenia rodzinne i 170 660,00 zł na fundusz alimentacyjny), w roku 2011 – 486 136,00 zł (w 2 689 783,37 zł na świadczenia rodzinne i 224 342,00 zł na fundusz alimentacyjny), a w 2012 roku – 502 716,00 zł (w tym 2 732 646,00 zł na świadczenia rodzinne i 214 590,00 zł na fundusz alimentacyjny).

Tabela nr 5. Typy realizowanych świadczeń w latach 2010-2012

Typy świadczeń	2010		2011		2012	
	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin
Pieniężne	1	5	821	228	842	238
Rzeczowe	898	176	912	181	954	194
Udzielenie schronienia	1	1	1	1	1	1
Praca socjalna	670	104	274	60	102	25
Praca socjalna prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny	30	29	20	20	76	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrowce

W latach 2010-2012 świadczenia pieniężne są najczęściej udzielaną formą pomocy. Beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również ze świadczeń rzeczowych, pracy socjalnej (najwięcej w 2010 roku), w tym pracy socjalnej prowadzonej w oparciu o kontrakt socjalny (najwięcej w 2012 roku) i udzielenie schronienia.

Świadczeniami z pomocy społecznej są (art. 36 ust. o pomocy społecznej):

1. świadczenia pieniężne: a) zasiłek stały, b) zasiłek okresowy, c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, e) (uchylona), f) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, g) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, h) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;
2. świadczenia niepieniężne: a) praca socjalna, b) bilet kredytowania, c) składki na ubezpieczenie społeczne, d) składki na ubezpieczenie zdrowotne, e) pomoc rzeczowa,

w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, f) sprawianie pogrzebu, g) poradnictwo specjalistyczne, h) interwencja kryzysowa, i) schronienie, j) posiłek, k) niezbędne ubranie, l) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, m) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, n) mieszkanie chronione, o) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, p) (uchylona), q) pomoc z uzyskaniem odpowiednich warunków mieszkaniowych w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, r) (uchylona).

Analizując możliwości przyznawania przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie (art. 8.1 ust. o pomocy społecznej).

Świadczeń przyznawana są w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Słupsku, które, w trybie administracyjnym, może decyzję Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

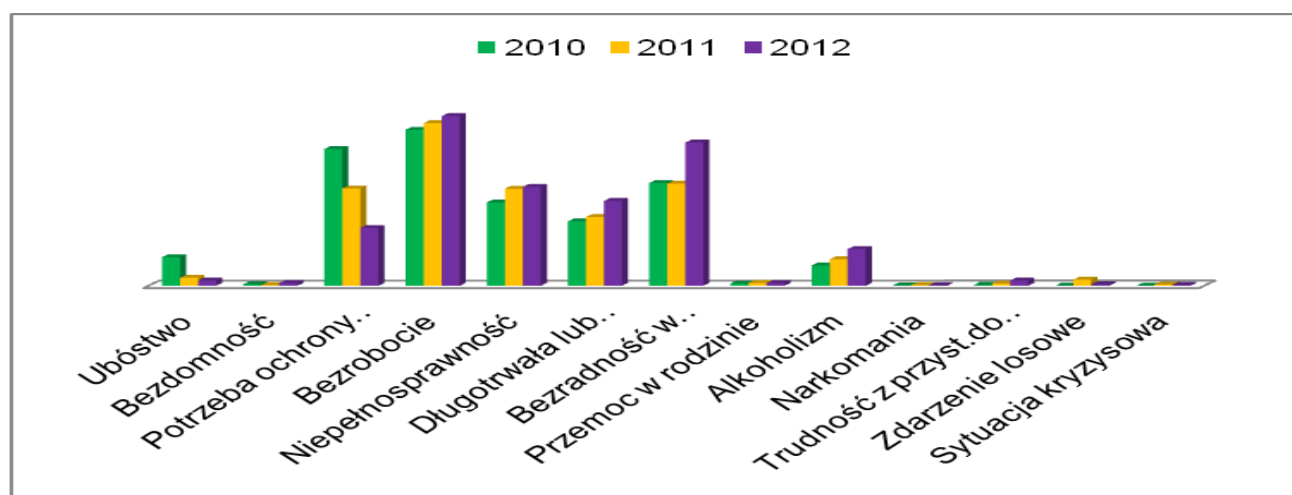
Tabela nr 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2010-2012

Powody trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	26	94	9	26	4	17
Bezdomność	5	5	2	2	6	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	89	450	66	320	38	190
Bezrobocie	124	513	130	535	138	558
Niepełnosprawność	78	274	93	319	97	325

Długotrwała lub ciężka choroba	61	212	60	226	80	279
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	58	338	59	336	86	471
Przemoc w rodzinie	1	7	1	9	1	9
Alkoholizm	22	67	25	87	35	121
Narkomania	1	1	1	2	1	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	3	2	7	4	17
Zdarzenia losowe	0	0	5	20	1	5
Sytuacja kryzysowa	0	0	2	4	2	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrowce

Wykres nr 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrowce

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

Świadczeniami rodzinnymi są (art. 2 ust. z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych, Dz. U. 2006 Nr 139, poz. 992):

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy;
- zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

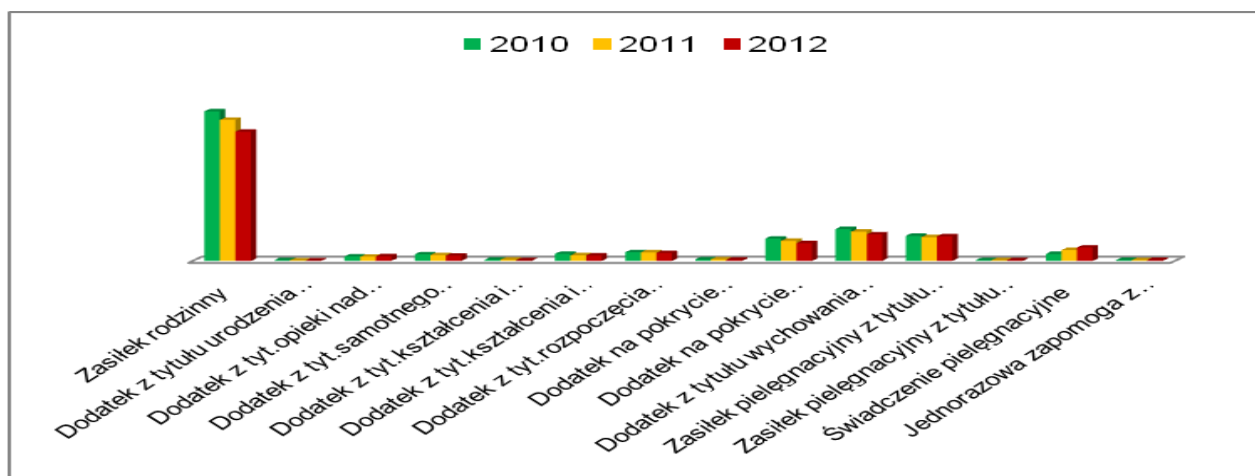
Tabela nr 7. Świadczenia rodzinne przyznane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2010-2012

Nazwa świadczenia	2010		2011		2012	
	Liczba świadczeń	Liczba upr. osób	Liczba świadczeń	Liczba upr. osób	Liczba świadczeń	Liczba upr. osób
Zasiłek rodzinny	12 788	570	12 063	533	11 050	510
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	65	63	50	50	41	41
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	382	54	365	43	389	46
Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka w wysokości określonej w art.11a ust. 3 i 4	567	43	499	35	447	32

Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 r. ż.	118	12	103	11	58	9
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 r. ż.	605	49	486	44	463	39
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	741	379	730	386	678	366
Dodatek na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	129	21	136	17	102	11
Dodatek na pokrycie wydatków związanych z do miejscowości, w której znajduje się szkoła	1 909	188	1 715	167	1 514	161
Dodatek z tytułu wychowania w rodzinie wielodzietnej	2 730	153	2 497	146	2 263	133
Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności	2 140	187	2 028	175	2 094	185
Zasiłek pielęgnacyjny z tytułu ukończenia 75 r. ż.	65	7	59	5	72	7
Świadczenie pielęgnacyjne	600	65	927	91	1 149	104
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka finansowana z budżetu	78	76	65	65	82	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrowce

Wykres nr 7. Świadczenia rodzinne przyznane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrowce

2.4. Kwestia dziecka

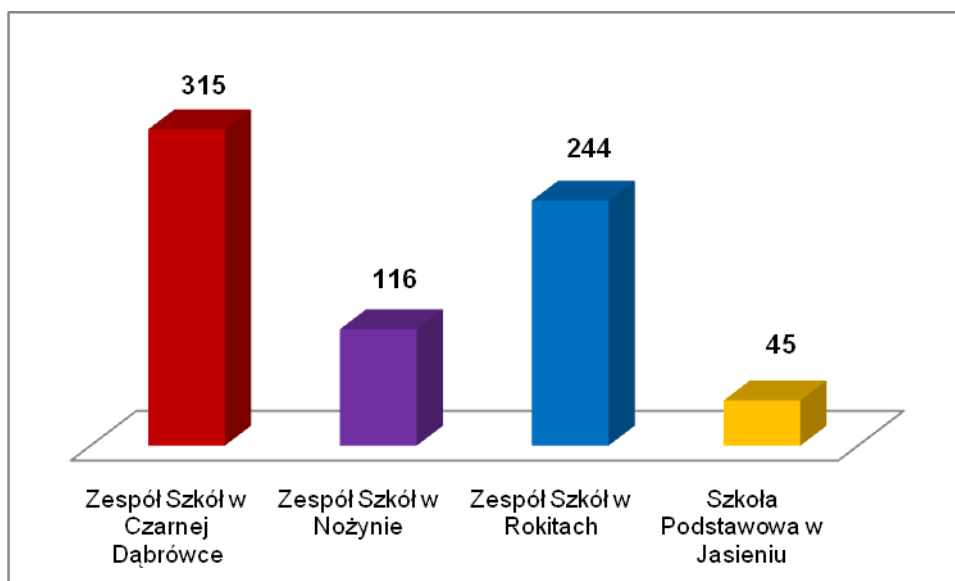
Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

Na terenie gminy Czarna Dąbrowka znajdują się trzy Zespoły Szkół w:

- Czarnej Dąbrowce (Gimnazjum – 90 uczniów, SP – 149 uczniów, przedszkole i oddział zerowy – 76 uczniów) – razem 315 uczniów,
- Nożynie (Gimnazjum – 32 uczniów, SP – 51 uczniów, przedszkole - 16 i oddział zerowy – 17 uczniów) – razem 116 uczniów,
- Rokitach (Gimnazjum – 71 uczniów, SP - 132, przedszkole i oddział zerowy – 41 uczniów) – razem 234 uczniów.

Znajduje się także jedna Szkoła Podstawowa w Jasieniu (SP, przedszkole i oddział zerowy - 45 uczniów).

Wykres nr 8. Liczba uczniów w szkołach na terenie gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku

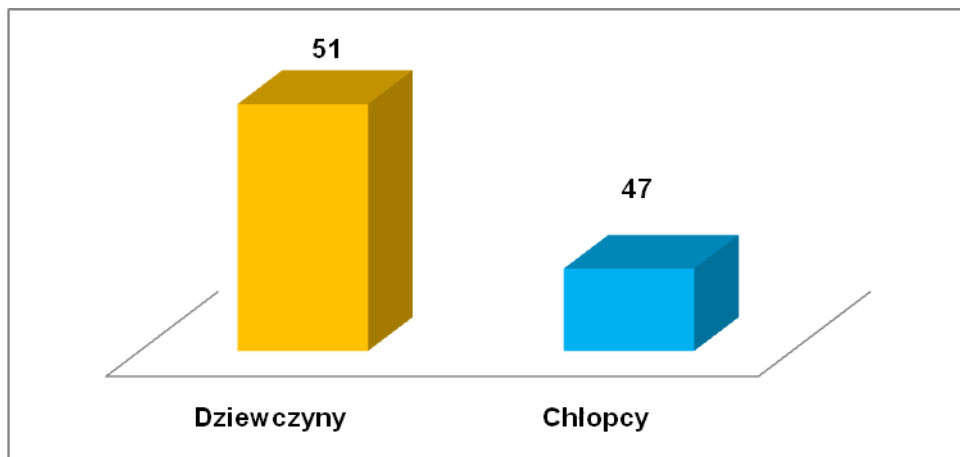
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Szkół z terenu gminy Czarnej Dąbrówki

Szkoły te posiadają dostęp do Internetu i posiadają sale komputerowe. Zespoły Szkół w Czarnej Dąbrówce, w Nożynie i w Rokitach umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. Wszystkie szkoły na terenie gminy Czarna Dąbrówka prowadzą dożywianie uczniów, w żadnej z nich nie funkcjonują klasy integracyjne. Szkoły oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań oraz zajęcia teatralne, informatyczne, artystyczne, językowe i sportowe), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nauczanie indywidualne, zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne i rewalidacyjne.

W Zespole Szkół w Czarnej Dąbrówce i w Rokitach jest pedagog szkolny. W Zespole Szkół w Rokitach pedagog szkolny organizuje spotkania (co kwartał) zespołu wychowawczego. W skład zespołu wchodzi: pedagog, kuratorzy rodzinni: zawodowi i społeczni oraz pracownicy socjalni.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania, dotyczące szczególnie kwestii uzależnień, zostały przeprowadzone w tym zakresie badania ankietowe. Badaniem objęto klasy II i III Gimnazjum w szkołach na terenie gminy Czarna Dąbrówka. W sumie w badaniu wzięło udział 98 osób - 47 chłopców i 51 dziewczyn.

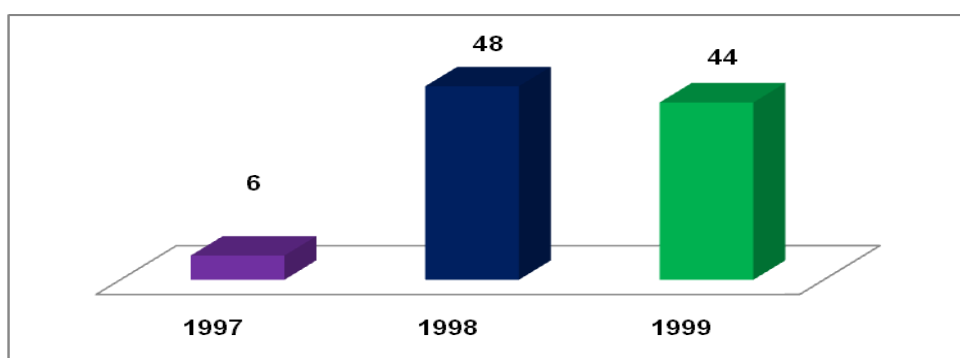
Wykres nr 9. Liczba poddanych badaniu uczniów w Gimnazjach na terenie gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrówki

Młodzież biorąca udział w ankietach była w następujących przedziałach wiekowych: 1997r.- 6 osób, 1998r. – 48 osób, a 1999r. – 44 osoby.

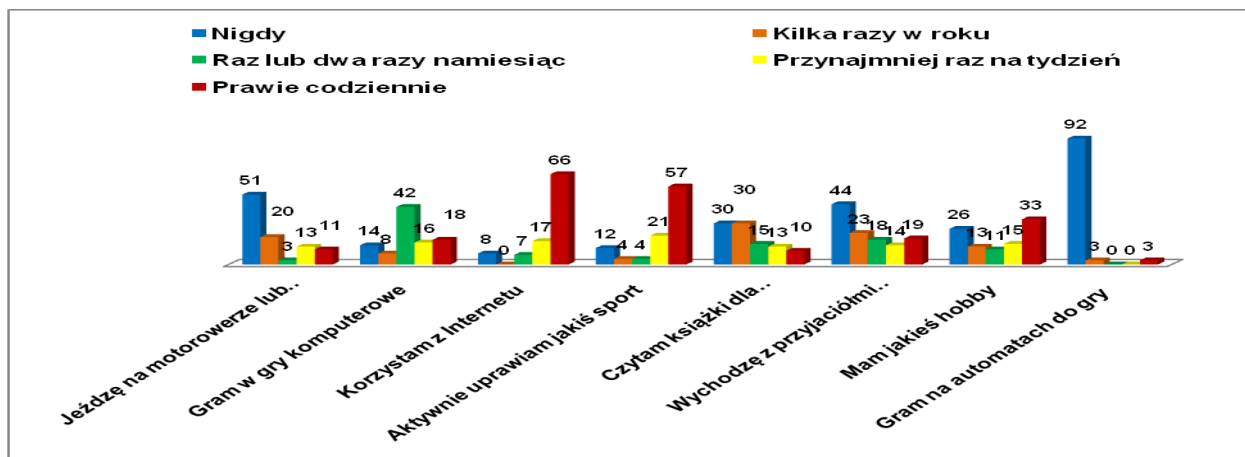
Wykres nr 10. Przedziały wiekowe uczniów wypełniających ankietę w Gimnazjach na terenie gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrówki

Z analizy ankiet wynika, że przebadana młodzież prawie codziennie korzysta z Internetu (66 osoby), a 57 osób aktywnie uprawia jakiś sport. 33 osób mają jakieś hobby, 19 osób wychodzi wieczorami z przyjaciółmi, a 11 osób jeździ na motorowerze lub motocyklu dla przyjemności.

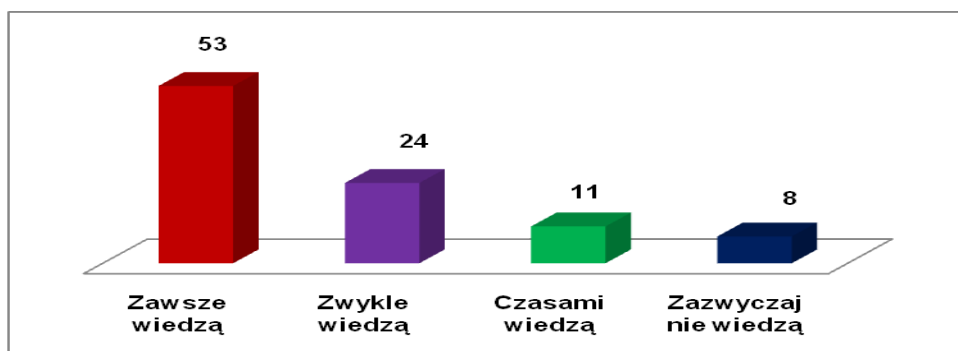
Wykres nr 11. Formy spędzania wolnego czasu przez młodzież gimnazjalną

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrówki

Z przeprowadzonych ankiet dotyczących pytania: Czy Twoi rodzice wiedzą, gdzie spędzasz sobotnie wieczory? 53 rodziców uczniów Gimnazjum zawsze wiedzą, gdzie ich dziecko spędza sobotni wieczór. 24 rodziców zwykle wiedzą, a 11 rodziców czasami tylko dziecko mówi, natomiast 8 rodziców zazwyczaj nie wie gdzie będzie w sobotę wieczorem ich dziecko.

Wykres nr 12. Wiedza rodziców na temat spędzania sobotnich wieczorów przez młodzież gimnazjalną

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrówki

Tabela nr 8. Zasady, które panują domu przebadanych uczniów Gimnazjów na terenie gminy Czarna Dąbrówka

Zasady panujące w moim domu	Zawsze lub prawie zawsze	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy lub prawie nigdy
Moi rodzice określają ściśle zasady, co ja mogę robić w domu	11	26	26	19	16
Moi rodzice określają ściśle zasady, co ja mogę robić poza domem	4	16	22	23	33
Moi rodzice wiedzą, kim z ja spędzam wieczory	44	22	10	7	15
Moi rodzice wiedzą, gdzie ja spędzam wieczory	45	20	11	12	10
Mogę łatwo otrzymać ciepło i opiekę od matki lub ojca	67	12	9	1	9
Mogę łatwo otrzymać wsparcie emocjonalne od matki lub ojca	60	19	10	1	8
Mogę łatwo pożyczyć pieniądze od matki lub ojca	26	28	34	4	6
Mogę łatwo dostać w podarunku pieniądze od matki lub ojca	17	27	28	15	11
Mogę łatwo otrzymać ciepło i opiekę od mojego najlepszego przyjaciela	42	32	15	2	9
Mogę łatwo otrzymać wsparcie emocjonalne od mojego	42	26	17	4	9

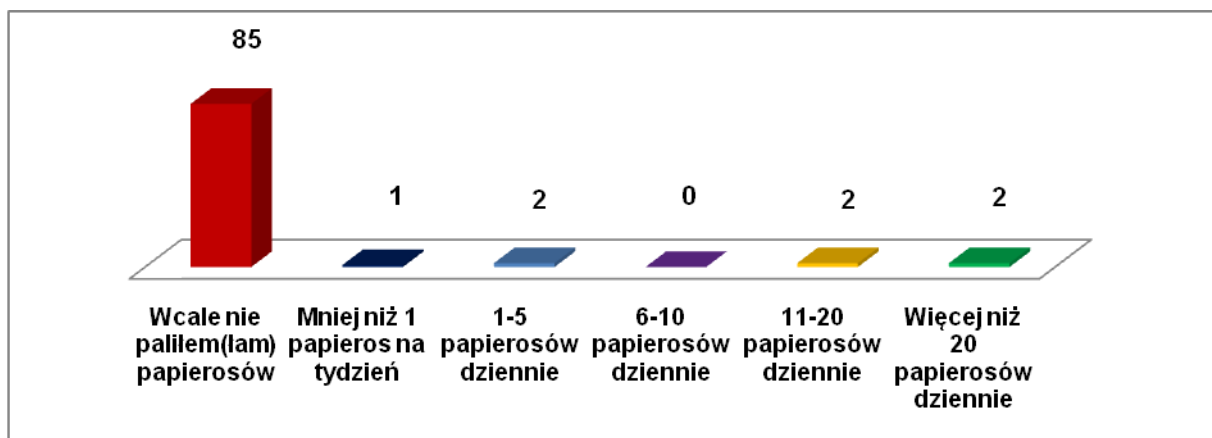
najlepszego przyjaciela					
-------------------------	--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrówki

Ankiety te pozwalają zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży.

Z analizy ankiet wynika, że w ciągu ostatniego miesiąca nie paliło aż 85 przebadanych uczniów Gimnazjów. Mniej niż 1 papierosa dziennie paliło 6 osób. Natomiast po 2 osoby paliło więcej niż 20 papierosów dziennie. Również 2 osoby paliły po 1-5 papierosów dziennie, jak również 2 osoby paliły po 11-20 papierosów dziennie. Tylko jedna osoba pali mniej niż 1 papierosa na tydzień.

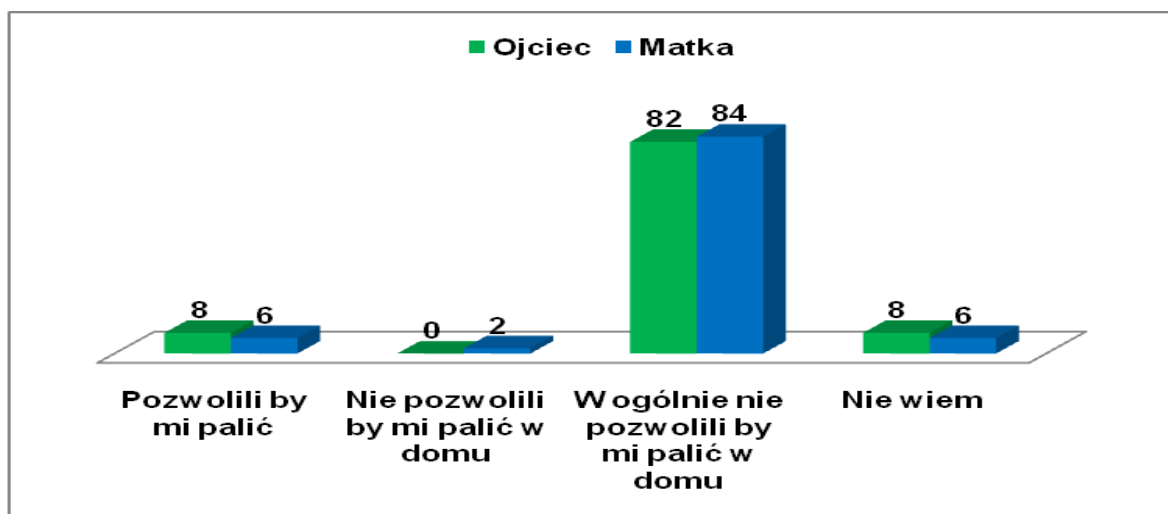
Wykres nr 13. Palenie papierosów przez młodzież gimnazjalną w ciągu ostatniego miesiąca:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrówki

Z ankiet wynika, że 82 ojców i 84 matek w ogóle nie pozwolili by palić swojemu dziecku. Natomiast uczniowie uważają, że 8 ojców i 6 matek pozwoliło by im palić.

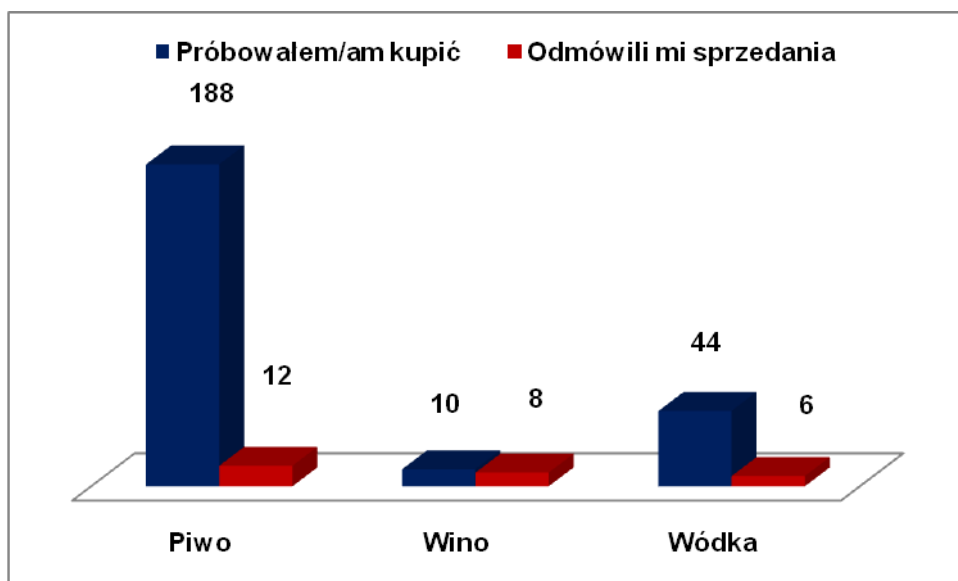
Wykres nr 14. Reakcja rodziców na palenie papierosów przez uczniów Gimnazjów na terenie gminy Czarna Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarniej Dąbrówki

Z analizy ankiet wynika, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy 188 uczniów próbowało kupić piwo, z czego 12 razy odmówiono im sprzedaży. Wódkę próbowało kupić 44 osoby, gdzie odmówiono im 6 razy sprzedaży tego alkoholu. Natomiast wino próbowało kupić 10 razy, a aż 8 razy odmówiono im sprzedaży.

Wykres nr 15. Dostępność młodzieży do zakupu alkoholu:

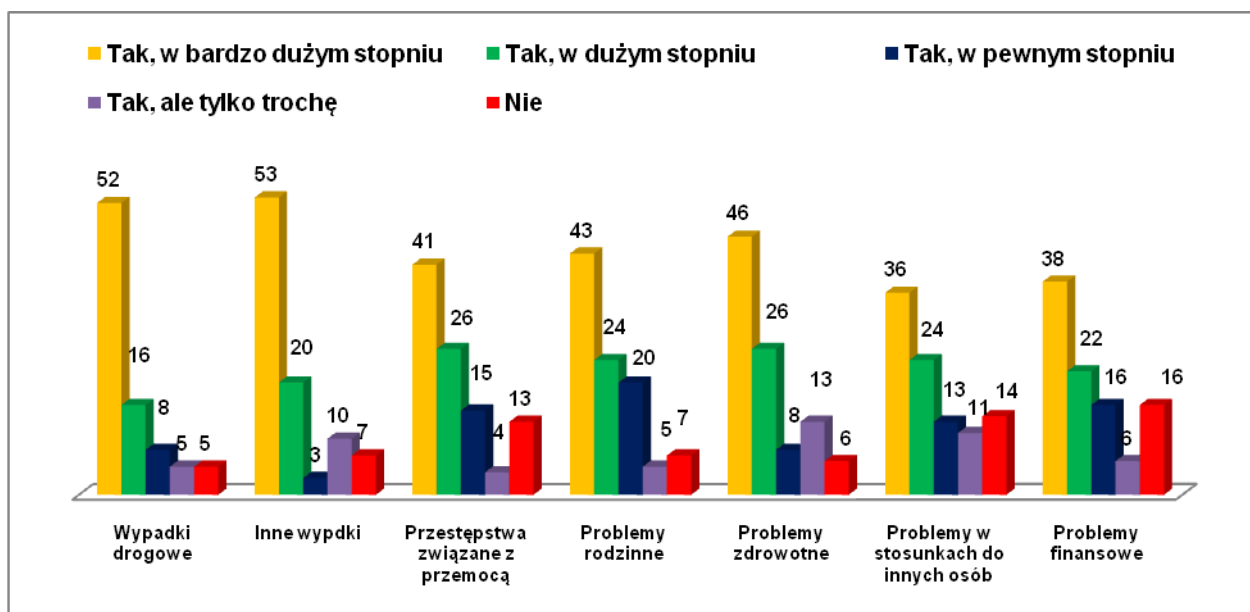

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarniej Dąbrówki

Z analizy ankiet wynika, że uczniowie mają dużą wiedzę na temat problemów, które mogą być spowodowane nadmiernym pićm alkoholu.

Najwięcej przebadanych uczniów uznało, że w bardzo dużym stopniu wypadki drogowe (52 osoby) i inne wypadki (53 osoby) spowodowane są nadmiernym spożyciem alkoholu. Natomiast alkohol odpowiada za problemy zdrowotne (46 osób), problemy rodzinne (43 osoby) oraz problemy finansowe (38 osób). 41 osób uważa, że alkohol odpowiada za przestępstwa związane z przemocą. 36 osób sądzi, że alkohol stwarza problemy w stosunkach z innymi ludźmi.

Wykres nr 16. Wiedza uczniów o problemach spowodowanych nadmiernym pićm alkoholu:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrówki

Z ankiet wynika, że młodzież różnie odpowiada na pytanie dotyczące dostępności do papierosów, alkoholu i substancji psychoaktywnych.

Tabela nr 9. Dostępność młodzieży gimnazjalnej do papierosów, alkoholu i substancji psychoaktywnych:

Dostępność do papierosów, alkoholu i substancji psychoaktywnych	Nie możliwe	Bardzo trudne	Dość trudne	Dość łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
Papierosy	20	3	9	27	26	11
Piwo	19	2	2	27	43	5
Wino	21	2	10	23	34	8
Wódka	24	6	14	24	24	6
Marihuana lub haszysz	50	13	16	0	6	13
LSD lub inny środek halucynogeny	58	13	10	0	2	15
Amfetamina	46	19	11	1	3	18
Leki uspokajające lub nasenne	49	12	9	8	9	11
Crak	54	19	5	1	1	18
Kokaina	59	18	5	5	2	9
Ecstasy	58	18	5	2	1	16
Heroina	54	19	5	1	1	18
Grzyby halucynogenne	49	12	4	10	9	14
GHB	56	16	6	0	5	18
Substancje wziewne (klej, itp.)	38	8	0	17	18	17

Sterydy anaboliczne	46	18	10	4	2	18
Polska heroina (tzw. "kompot")	55	7	8	5	0	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrowki

Z pytania dotyczącego reakcji rodziców na spożywanie alkoholu i substancji psychoaktywnych przez ich dzieci wynika, że większość rodziców nie pozwoliła by na to.

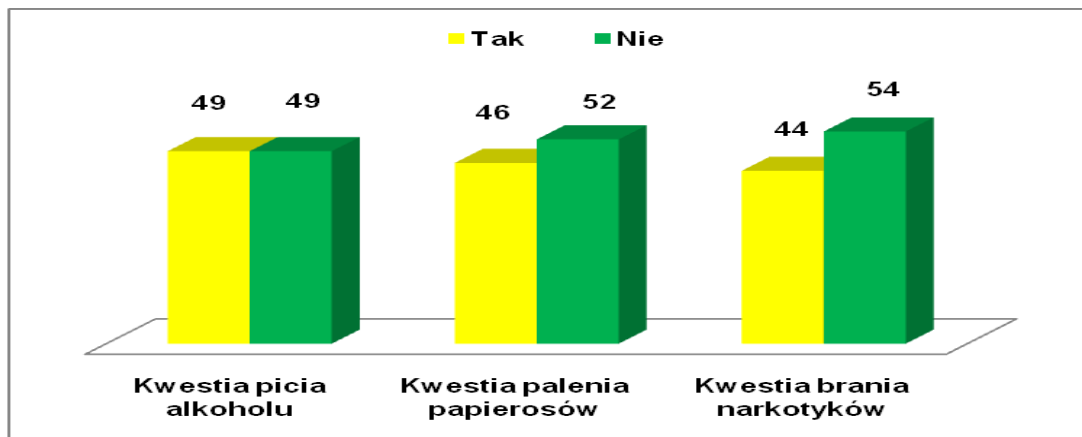
Tabela nr 10. Reakcja rodziców na spożywanie przez młodzież alkoholu i substancji psychoaktywnych

Reakcja rodziców	Nie pozwolił/ła by na to		Zniechęcał/ła by mnie do tego		Nie wiedział/ła by o tym		Zaaprobował/ła by to		Nie wiem	
	Tata	Mama	Tata	Mama	Tata	Mama	Tata	Mama	Tata	Mama
Upijał się	64	72	6	2	17	17	2	0	9	7
Używał marihuany lub haszyszu	92	95	0	1	2	1	0	0	4	1
Używał ecstasy	91	96	0	0	3	1	0	0	4	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrowki

Z analizy ankiet wynika, że młodzież bierze udział w spotkaniach, które dotyczą kwestii picia alkoholu, palenia papierosów i brania narkotyków.

Wykres nr 17. Udział młodzieży w zajęciach dotyczących kwestii picia alkoholu, palenia papierosów i brania narkotyków:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet przeprowadzonych w Gimnazjach na terenie gminy Czarnej Dąbrówki

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkół, wskazywano na potrzebę zintensyfikowania programów profilaktycznych, a także zapobiegania problemowi uzależnień, autoagresji i agresji.

Według niektórych pedagogów na terenie gminy są rejonu wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono punkty sprzedaży alkoholu.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność zagospodarowania ich czasu wolnego, m.in. organizację zajęć sportowych, kulturalnych i rozrywkowych (co jednak wiąże się z poniesieniem dodatkowych nakładów). Zwrócono także uwagę na potrzebę wprowadzania programów przeciwdziałania przemocy i agresji, a także na podjęcie działań zmierzających do zatrudnienia pedagoga w szkole. Należałoby także organizować spotkania z terapeutą rodzinnym oraz sądowym kuratorem rodzinnym.

2.4.1. Sytuacja dziecka i rodziny w perspektywie poradni psychologiczno-pedagogicznej w Bytowie oraz sądu rejonowego w Lęborku

Informacji o sytuacji dziecka i rodziny w środowisku lokalnym dostarczają również działające na danym terenie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Kurator Sądu Rejonowego. Dane ww. instytucji dotyczą m.in. takich kwestii jak przyczyny i rodzaj udzielanej pomocy oraz liczby podjętych spraw i osób objętych kuratelą.

W 2012 roku z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bytowie skorzystało 79 osób, a oczekujących jest 56 osób. Przyczyną skierowania uczniów były trudności dydaktyczne i wychowawcze w szkole oraz problemy wychowawcze w domu rodzinnym. Uczniowie ci otrzymali orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenia o potrzebie kształcenia indywidualnego i opinie psychopedagogiczne.

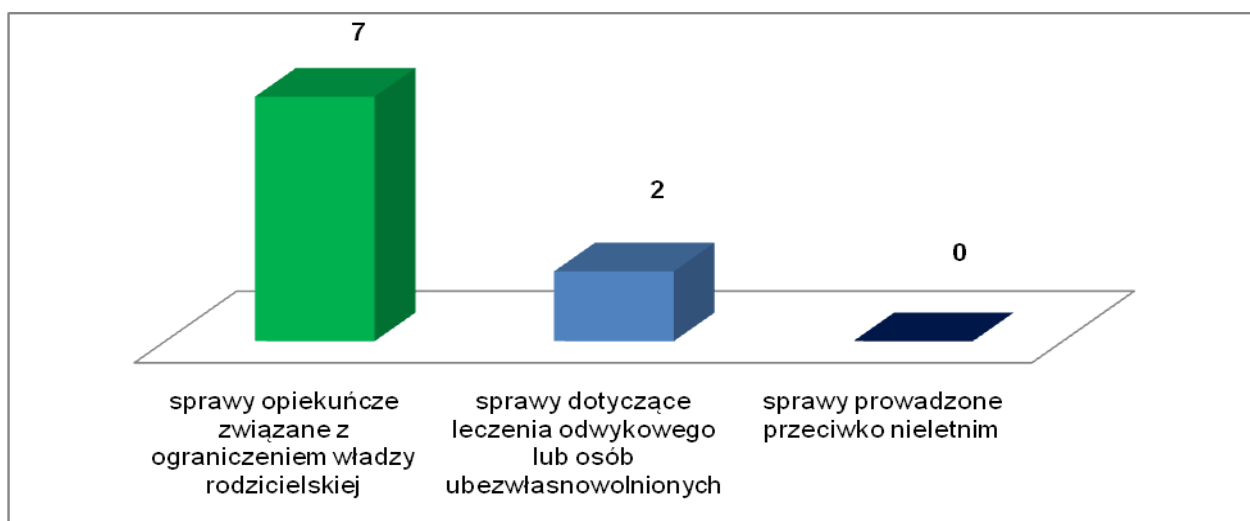
Ponadto pracownicy poradni prowadzą raz w miesiącu zajęcia psychoedukacyjne z uczniami Szkół Podstawowych oraz przeprowadzali konsultacje specjalistyczne z nauczycielami. Nauczyciele ze szkół gminy Czarna Dąbrówka uczestniczyli w szkoleniach organizowanych na terenie poradni w Bytowie.

Warsztaty zawodoznastwa połączone z pedagogizacją rodziców – uczniów klas III gimnazjów. Realizacja szkoleniowych rad pedagogicznych (w 2012r. odbyły się 4 rady). Ponadto nauczyciele mają możliwość udziału w cyklicznych spotkaniach (raz w miesiącu - pierwszy wtorek godz. 14.00). W 2012r. na terenie gminy Czarna Dąbrówka udzielono 8 razy porad z powodu interwencji kryzysowej.

W 2012r. Sąd Rejonowy w Lęborku – III Wydział Rodzinny i Nieletnich rozpatrzył sprawy osób zamieszkujących gminę Czarna Dąbrówka dotyczące:

- 7 spraw opiekuńczych związanych z ograniczeniem władzy rodzicielskiej;
- 2 sprawy dotyczące leczenia odwykowego lub osób ubezwłasnowolnionych;
- 0 spraw prowadzonych przeciwko nieletnim.

Wykres nr 18. Liczba spraw rozpatrzonych przez Sąd Rejonowy w Łęborku – III Wydział Rodzinny i Nieletnich osób zamieszkujących gminę Czarna Dąbrówka w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Sądu Rejonowego w Łęborku – III Wydział Rodzinny i Nieletnich

2.5. Kwestia osób bezrobotnych

Przez pojęcie bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy).

Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest osobą bezrobotną to osoba poszukująca zatrudnienia, która:

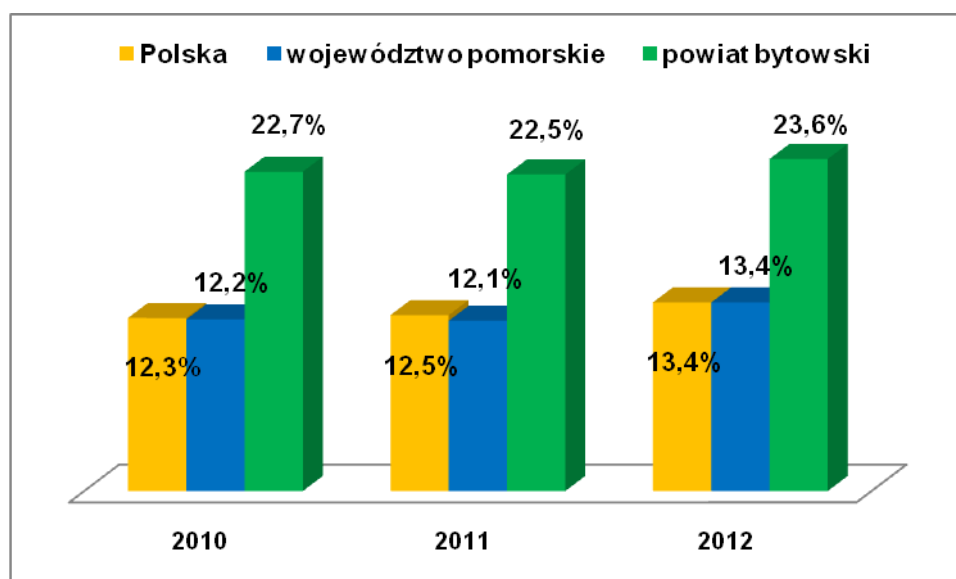
- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),
- nie osiągnęła wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.2),
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP,

- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Na rozmiar zjawiska bezrobocia wpływ mają czynniki społeczne, ponieważ jest to zjawisko powstałe w społeczeństwie. Rozmiar bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy. Związane jest zwykle z poziomem nowych inwestycji i trwałym zatrudnianiem pracowników w nowo powstałych i nowoczesnych zakładach pracy sektora publicznego lub prywatnego.

Stopa bezrobocia jest to iloraz bezrobotnych przez aktywnych zawodowo w danej kategorii ludności. Aktywni zawodowo definiowani są przez GUS jako osoby pracujące plus osoby poszukujące pracy plus bezrobotni plus niepełnosprawni (z możliwością zatrudnienia w niektórych zawodach). Natomiast do aktywnych zawodowo cywili nie wlicza się pracowników: wojska, policji oraz służb ochrony państwa.

Wykres nr 19. Stopa bezrobocia w kraju, w województwie i w powiecie w latach 2010-2012

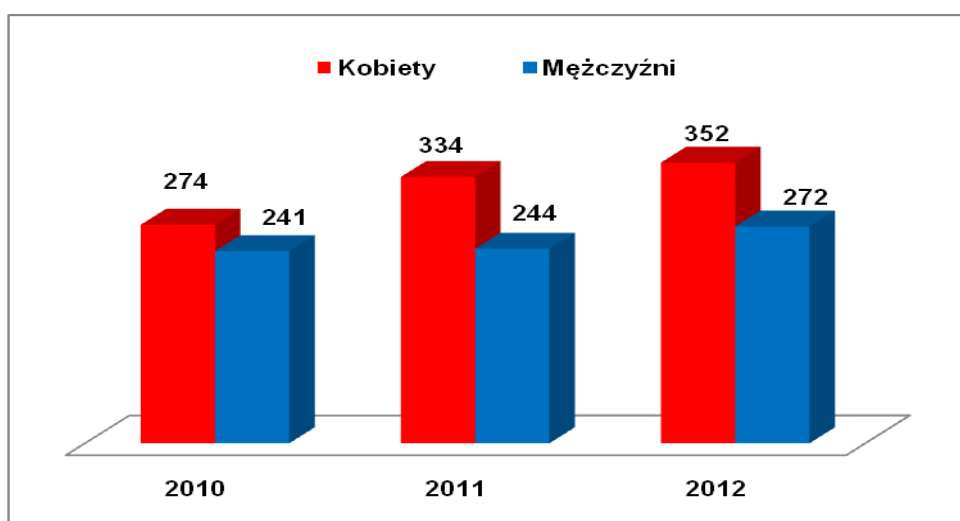
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie

Z powyższego wykresu wynika, że stopa bezrobocia w Polsce w latach 2010-2012 systematycznie się zwiększyła. Natomiast stopa bezrobocia w województwie pomorskim największa była w 2012 roku i wyniosła 13,4%, a w latach 2010-2011 pozostała na zbliżonym

poziomie. W powiecie bytowskim stopa bezrobocia w 2012 roku była największa (23,6%). Najmniejsza była w 2011 roku i wyniosła 22,5%.

W latach 2010-2012 powiat bytowski charakteryzowała się znacznie wyższą stopą bezrobocia w stosunku do kraju i województwa pomorskiego. Natomiast stopa bezrobocia w Polsce i w województwie pomorskim pozostawała na zbliżonym poziomie.

Wykres nr 20. Osoby bezrobotne z terenu gminy Czarna Dąbrówka z podziałem na płeć w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie

Z powyższego wykresu wynika, że liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytowie w latach 2010-2012 systematycznie wzrosła (2010r. – 515 osób, 2011r. – 578osób, a w 2012r. – 624 osoby). Zarówno liczba kobiet jak i liczba mężczyzn zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytowie w latach 2010-2012 wzrosła. W 2012r. Najwięcej liczba była w 2012r. i wyniosła w przypadku kobiet -352 osoby, a w przypadku mężczyzn – 272 osoby.

Liczba osób w 2012 roku z terenu gminy Czarna Dąbrówka skierowanych na:

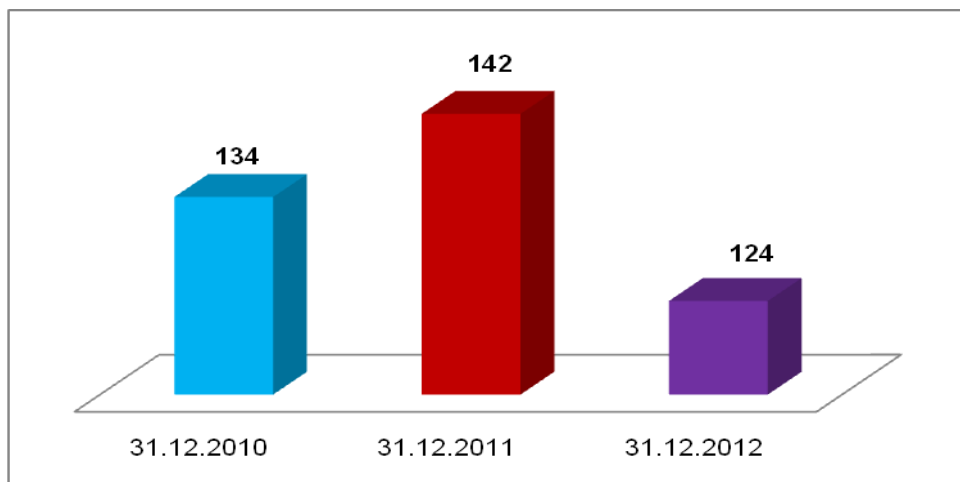
- prace interwencyjne – 29 osób,
- roboty publiczne – 4 osoby,
- prace społecznie użyteczne – 25 osób,

- osoby, które otrzymały dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej – 11 osoby,
- osoby, które podjęły pracę w ramach refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy – 7 osób,
- osoby rozpoczynające szkolenie – 29 osób,
- osoby rozpoczynające staż – 24 osób.

Prawo do zasiłku dla bezrobotnych, przysługuje każdemu bezrobotnemu, jeżeli:

- nie ma dla niego propozycji odpowiedniej pracy, stażu, przygotowania zawodowego dorosłych, szkolenia, prac interwencyjnych lub robót publicznych,
- w okresie 18 miesięcy przed dniem rejestracji udokumentował co najmniej 365 dni:
 - zatrudnienia lub wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę nakładczą lub świadczenia usług na podstawie umowy agencyjnej lub zlecenie z co najmniej minimalnym wynagrodzeniem za pracę, od którego istnieje obowiązek opłacania składki na Fundusz Pracy,
 - opłacania składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub współpracy jeżeli podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy stanowiła kwota co najmniej minimalnego wynagrodzenia,
 - wykonywania pracy w okresie tymczasowego aresztowania, jeżeli podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy stanowiła kwota co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia,
 - został zwolniony po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, jeśli jej okres odbywania wynosił 240 dni,
 - opłacał składkę na Fundusz Pracy w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innej pracy zarobkowej za granicą u pracodawcy zagranicznego,
 - był zatrudniony za granicą i przybył do Rzeczypospolitej Polskiej jako repatriant,
 - był zatrudniony w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

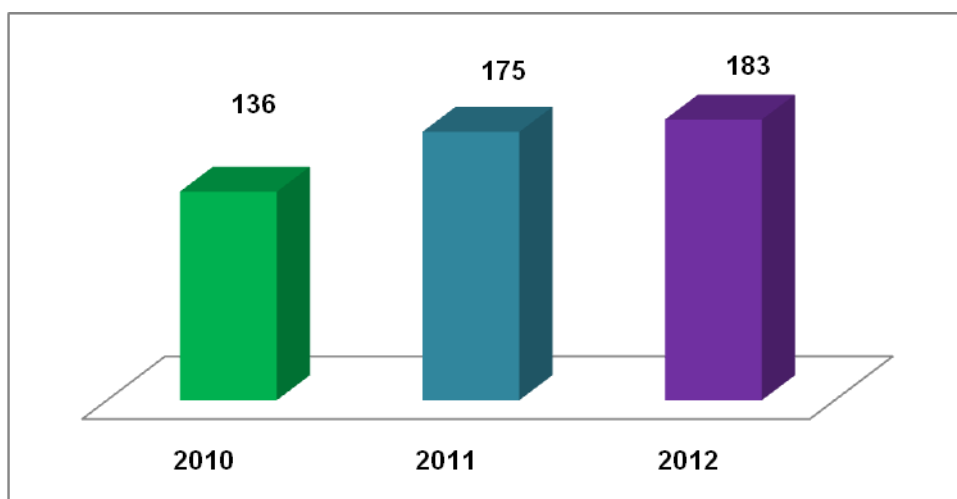
Wykres nr 21. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Czarna Dąbrówka z prawem do zasiłku dla bezrobotnych w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie

Z wykresu wynika, że liczba osób z prawem do zasiłku dla bezrobotnych w latach 2010-2011 wzrosła ze 134 do 142 osób. Natomiast w 2012r. zmniejszyła się i wyniosła 124 osoby.

Wykres nr 22. Liczba działalności gospodarczych na terenie gminy Czarna Dąbrówka w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ewidencji działalności gospodarczej Urzędu Gminy w Czarnej Dąbrówce

W latach 2010-2012 na terenie gminy Czarna Dąbrówka wzrasta liczba zakładanych działalności gospodarczych.

2.6. Kwestia uzależnień

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce w 2012r. objął pomocą społeczną 623 rodziny, z czego 35 rodzin liczących 336 osób tłumaczyło swą trudną sytuację życiową problemem alkoholowym.

Tabela nr 11. Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2010-2012

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Liczba osób zgłoszonych na GKRPA	14	15	12
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	14	15	75
Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe	7	3	4
Liczba osób skierowane na przymusowe leczenie	0	0	1
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	150	136	119
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	35	37	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrówce

Wykres nr 23. Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrówce

Wysokość środków finansowych wykorzystanych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych największa była w 2012r. (85 977,57 zł) oraz w 2010r. (85 890,73 zł). Najmniejsza wysokość tych środków była w 2011r. i wyniosła 84 939,89 zł.

Natomiast wysokość środków finansowych wykorzystanych na realizację gminnego programu przeciwdziałania narkomanii największa była w 2011r. (3 000,00zł). W 2010r. wyniosła 2 010,00 zł., a 2012r. kwota ta była najmniejsza i wyniosła 1 700,00zł.

Tabela nr 12. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Ofiary przemocy w rodzinie	8	3	11
Sprawcy przemocy w rodzinie	14	5	3
Świadkowie przemocy w rodzinie	----	---	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrówce

Punkt konsultacyjny w gminie Czarna Dąbrówka istnieje od października 2011r. Czynny jest 2 godziny w tygodniu. Pracownikami tego punktu jest 1 instruktor terapii uzależnień (posiadający certyfikat instruktora terapii uzależnień nadany przez PARPA) oraz 1 pedagog/nauczyciel.

Zakres działania punktu konsultacyjnego w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest następujący:

- rozpoznanie problemu zgłaszanego przez klienta;
- motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu, kierowanie do specjalistycznego leczenia;
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia;
- udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia odwykowego;
- udzielenie pomocy młodzieży upijającej się oraz ich rodzicom;
- rozpoznanie zjawiska przemocy, udzielenie konsultacji dla ofiar przemocy;
- motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym/terapii;
- gromadzenie i przekazywanie aktualnych danych na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy.

Tabela nr 13. Porady udzielone w punkcie konsultacyjnym w latach 2011-2012

Porady udzielone w punkcie konsultacyjnym	2011		2012	
	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
Osoby z problemem alkoholowym	15	18	48	75
Dorosły członek rodziny z problemem alkoholowym (w tym współuzależniony i DDA)	---	---	12	21

Ofiary przemocy w rodzinie	3	3	5	8
Sprawcy przemocy w rodzinie	5	5	3	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrówce

Najwięcej porad udzielonych w punkcie konsultacyjnym było w 2012r. i dotyczyło osób z problemem alkoholowym. W 2011r. brak jest porad dla dorosłych członków rodziny z problemem alkoholowym (w tym współuzależniony i DDA). Natomiast w 2012r. liczba takich porad wyniosła już 21 dla 12 osób. Liczba porad dla ofiar przemocy w rodzinie w 2011r. była taka sama i wyniosła 3 porady. W 2012r. liczba ta już wzrosła do 8 porad dla 5 osób. Natomiast liczba porad dla sprawców przemocy w 2011r. wyniosła 5 dla 5 osób. W 2012r. liczba takich porad dwukrotnie wzrosła.

Zespół Interdyscyplinarny istnieje od listopada 2011r. Realizuje działania określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz założenia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W szczególności do jego zadań należą:

- a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- b) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- c) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- d) rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- e) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2011r. liczba założonych Niebieskich Kary wyniosła 4, a 2012r. już 26. Natomiast liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu w 2011r. wyniosła 2, a 2012r. liczba ta wzrosła do 17.

2.7. Kwestia przestępczości

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Czarna Dąbrówka.

Z oceny stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2012 roku wynika, iż na terenie gminy Czarna Dąbrówka stwierdzono 42 czyny przestępcze, tj. o 2 mniej niż w roku 2011.

W okresie porównując rok 2012 do 2011 roku zanotowano spadek kradzieży z 20 na 18, wzrost kradzieży samochodów z 2 na 1, wzrost kradzieży z włamaniem z 7 na 14, spadek w rozbojach 5 na 0, spadek w bójkach i pobiciach z 2 na 0, wzrost w uszkodzeniach mienia z 4 na 6 oraz wzrost w uszczerbku na zdrowiu z 1 na 2. Znacznie wzrosła wykrywalność w kradzieżach (+47,2%) oraz w uszkodzeniu mienia (+8,3%), spadła w kradzieżach z włamaniem (-14,3%). Porównując do 2011 roku wykrywalność ogólnie wzrosła o 19,4%.

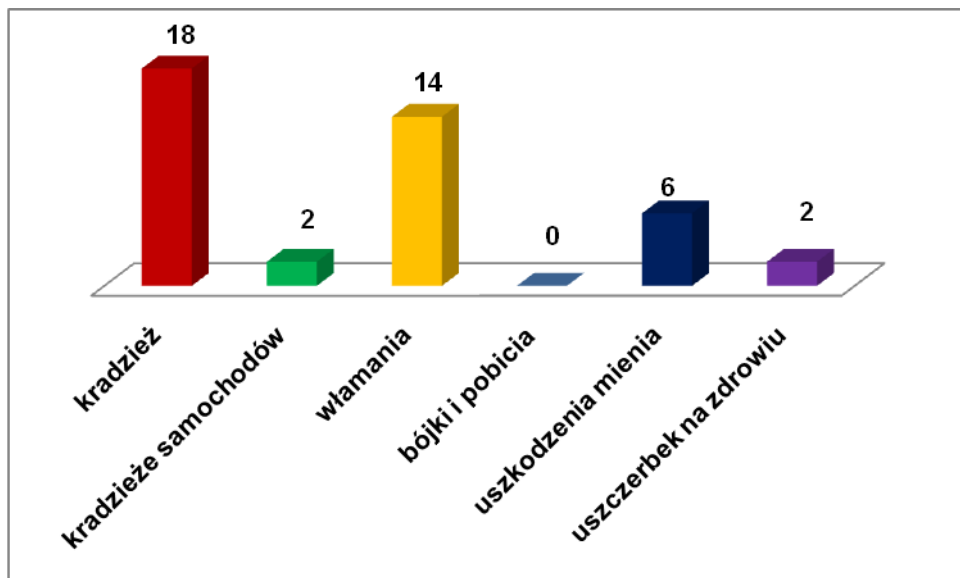
Tabela nr 14. Wybrane kategorie przestępstw. Dynamika wybranych kategorii przestępstw w latach 2011-2012

Kategoria przestępstw	Przestępstwa zgłoszone (stwierdzone)		Wskaźnik dynamiki
	2011	2012	2011/2012
Kradzieże	20	18	20/18 (-10%) spadek
Kradzieże samochodów	1	2	1/2 (100%) wzrost
Włamania	7	14	7/14 (100%) wzrost
Kr. roz. rozbój, wym. r.	5	0	spadek
Bójki i pobicia	2	0	spadek
Uszkodzenia mienia	4	6	4/6 (150%) wzrost
Uszczerbek na zdrowiu	1	2	1/2 (100%) wzrost
Razem przestępstwa kryminalne	40	42	40/42 (105%) wzrost

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czarnej Dąbrówce

Oceniając wyniki pracy prewencyjnej zanotowana wzrost ujawniania wykroczeń godzących w porządek i spokój publiczny, obyczajność publiczną, przypisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholowemu. Spadła ilość ujawnionych wykroczeń przeciwko mieniu i bezpieczeństwu w ruchu drogowym.

Wykres nr 24. Wybrane kategorie przestępstw na terenie gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku

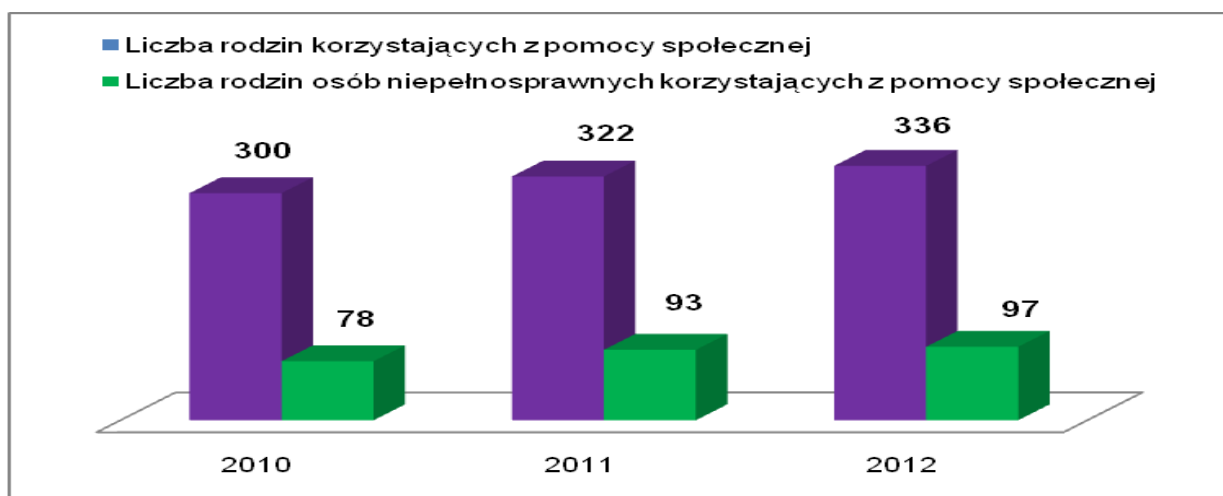
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Czarnej

Analizując powyższe zestawienie, stwierdzić należy, że najczęściej popełnianymi przestępstwami w roku 2012 były kradzieże (18 czynów), włamania (14 czynów) oraz uszkodzenie zdrowia (6 czynów). W analizowanym okresie odnotowano również po 2 przypadki kradzieży samochodów oraz uszczerbku na zdrowiu.

2.8. Kwestia osób niepełnosprawnych

Ostatnie szczegółowe dane dotyczące wskaźników niepełnosprawności w gminie Czarna Dąbrówka były przeprowadzone w 2002r. (Narodowy Spis Powszechny w 2002 rok). Liczba osób niepełnosprawnych wyniosła 727 osób (w tym 379 mężczyzn i 348 kobiet), co stanowiło 12,8% ogółu mieszkańców gminy.

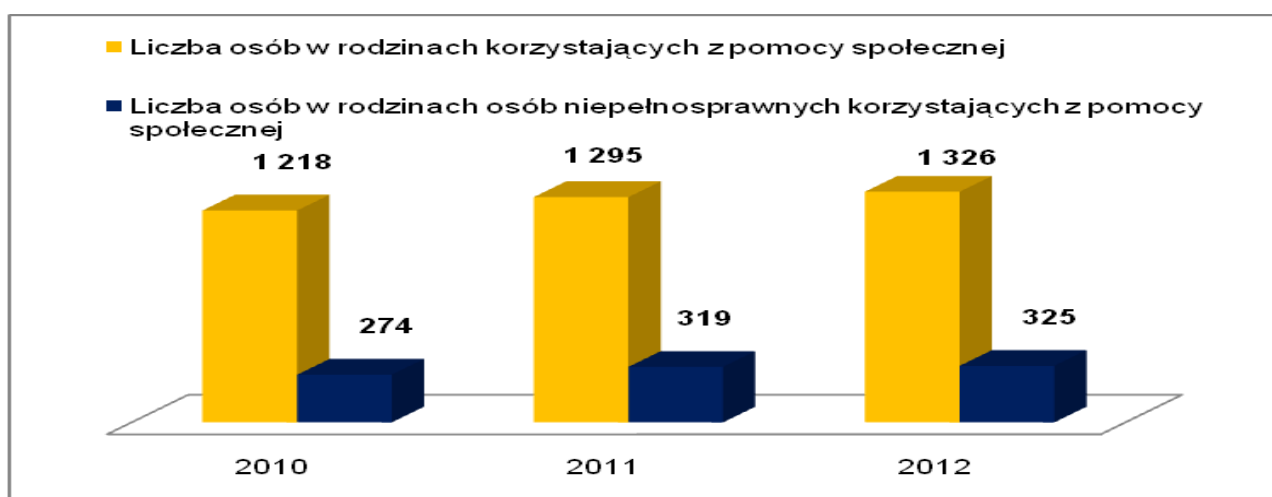
Wykres nr 25. Liczba rodzin a liczba rodzin osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Czarna Dąbrówka w latach 2009 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce

W latach 2010-2012 zarówno liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, jak i liczba rodzin osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej wzrosła. Powodem tego jest, to że wzrosła liczba osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Wykres nr 26. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej a liczba osób w rodzinach osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Czarna Dąbrówka w latach 2010-2012

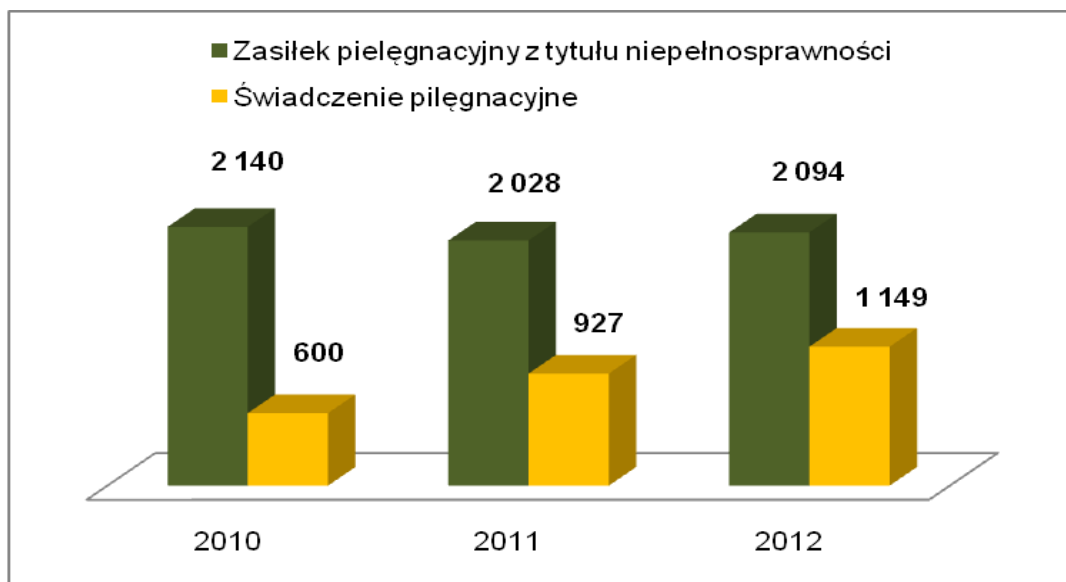
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce

W latach 2010-2012 zauważa się wyraźny wzrost liczby osób w rodzinach i liczby osób w rodzinach osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Czarna Dąbrówka.

Liczba świadczenia przyznanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce w 2010 roku z powodu pobierania zasiłku pielęgnacyjnego z tytułu niepełnosprawności wyniosła 2 140 świadczeń dla 187 liczby osób uprawnionych. W 2011 roku liczba świadczeń spadła i wyniosła 2 028 dla 175 liczby osób uprawnionych. Natomiast w 2012 roku liczba tych świadczeń wzrosła i wyniosła 2 094 świadczenia dla 185 liczby osób uprawnionych.

W latach 2010-2012 liczba świadczenia przyznanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce z powodu pobierania świadczenia pielęgnacyjnego wzrosła. W 2010 roku liczba świadczeń wyniosła 600 dla 65 osób uprawnionych. W 2011 roku liczba świadczenia wyniosła 927 dla 91 osób uprawnionych, a 2012 roku liczba tych świadczeń wyniosła już 1 149 dla 104 osób uprawnionych.

Wykres nr 27. Liczba świadczenia przyznanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce w latach 2010-2012

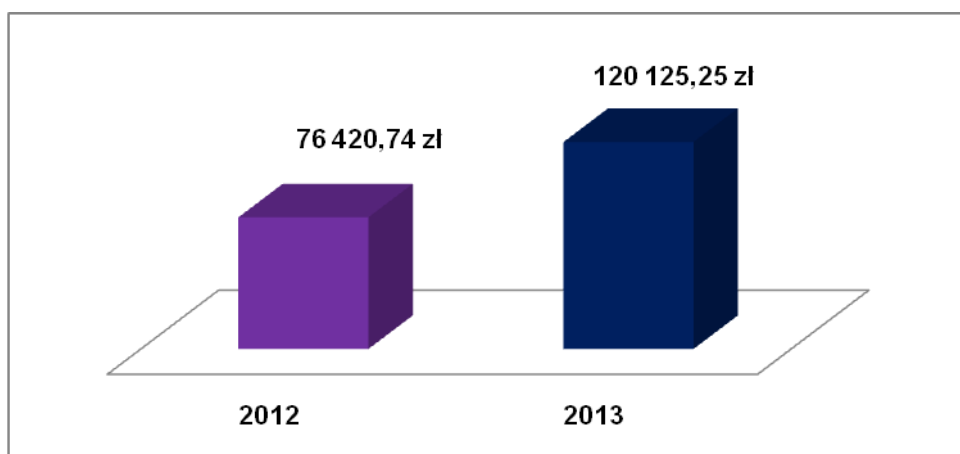
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce

2.9. Aktywność społeczna

W gminie Czarna Dąbrówka zarejestrowanych jest 18 organizacji pozarządowych. Wśród nich znajdują się zarówno organizacje aktywnie działające, jak i te, których aktywność jest niewielka lub znikoma. Większość organizacji przyjęła formę stowarzyszeń.

Gmina Czarna Dąbrówka współpracuje z organizacjami pozarządowymi w oparciu o uchwalane roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Organizacje mają możliwość pozyskiwania dotacji na realizację zadań publicznych w obszarze rozwoju kultury, kultury fizycznej i turystyki, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego.

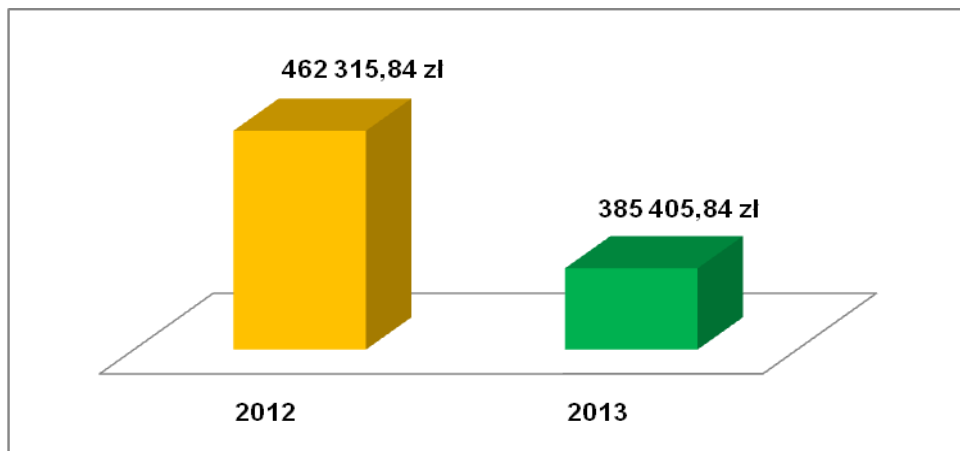
Wykres nr 28. Łączna kwota dotacji przyznana przez gminę Czarna Dąbrówka dla organizacji pozarządowych w latach 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Czarnej Dąbrówce

Gmina Czarna Dąbrówka w 2012 roku przyznała wsparcie finansowe dla 3 organizacji pozarządowych w wysokości 76 420,74 zł. W 2013 roku kwota ta wyniosła 120 125,25 zł, a dofinansowanie otrzymały 4 organizacje pozarządowe.

Wykres nr 29. Łączna kwota pozyskanych środków finansowych przez organizacje pozarządowe w latach 2012-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Czarnej Dąbrowce

W 2012 roku łączna kwota środków finansowych pozyskana przez organizacje pozarządowe z terenu gminy Czarna Dąbrowka wyniosła 462 315,84 zł. Natomiast w 2013 roku kwota ta się zmniejszyła – 385 405,84 zł.

2.10. Analiza SWOT

Metodą użyteczną przy określaniu priorytetów rozwojowych jest stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

W wyniku oceny zdefiniowanych problemów społecznych oraz diagnozy sytuacji społecznej gminy Czarna Dąbrowka, dokonano analizy SWOT w sześciu obszarach uznanych

za dominujące: rynek pracy i osoby bezrobotne, rodzina, społeczeństwo, dzieci i młodzież, uzależnienia, sytuacja osób niepełnosprawnych i seniorów.

Tabela nr 15. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: rynek pracy i osoby bezrobotne

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości; 2. istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym; 3. odpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi; 4. współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi; 5. realizacja projektów aktywizujących. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. wysoka skala bezrobocia na terenie gminy; wysokie bezrobocie długotrwałe wśród kobiet; 2. występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia; 3. osoby bezrobotne długotrwałe, charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia, nie podnoszą swoich kwalifikacji; 4. ubogi lokalny rynek pracy.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. władze lokalne i regionalne współpracują z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwałe bezrobotnych; 2. programy dla bezrobotnych długotrwałe są powiązane z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacją; 3. wzrost mobilności zawodowej i geograficznej; 4. rozwój działalności gospodarczych dużych firm w powiecie; 5. rozwój usług turystycznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym; 2. istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia; 3. kryzys gospodarczy; 4. brak komunikacji publicznej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 16. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: rodzina

Mocne strony	Słabe strony
<p>1. wzrost zatrudnienia asystentów rodziny; 2. zwiększenie zakresu usług realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej; 3. systematyczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań pomocy społecznej.</p>	<p>1. braki w dostępie do specjalistycznej pomocy; 2. wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej; 3. wzrost liczby rodzin niewydolnych wychowawczo; 4. duża liczba rodzin dysfunkcyjnych; 5. zjawisko „dziedziczenia” biedy i bezradności społecznej; 7. słaby dostęp osób niepełnosprawnych do usług społecznych.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego; 2. wykorzystywanie środków europejskich na rozwój usług społecznych; 3. podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy; 4. szerokie partnerstwo instytucji pomocowych; 5. poszerzenie współpracy instytucjonalnej na rzecz wspierania prawidłowego funkcjonowania rodzin i przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym.</p>	<p>1. nasilanie się problemów społecznych wynikających z pogorszenia się sytuacji gospodarczej; 2. niewystarczająca współpraca pomiędzy instytucjami pomocowymi; 3. występowanie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej; 4. niski poziom umiejętności wychowawczych rodziców; 5. postępujący kryzys rodziny oraz wzrost przemocy w rodzinie; 6. osłabienie więzi w rodzinie.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 17. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: społeczeństwo

Mocne strony	Słabe strony
<p>1. oferta licznych, cyklicznych imprez kulturalnych;</p> <p>2. realizacja programów współpracy NGO z samorządem;</p> <p>3. zlecanie zadań publicznych do realizacji organizacjom pozarządowym;</p> <p>4. rosnąca aktywność istniejących organizacji pozarządowych w realizacji zadań usług społecznych.</p>	<p>1. niewystarczająca liczba liderów – animatorów, a jednocześnie niedowartościowanie osób wykazujących aktywność społeczną;</p> <p>2. niska aktywność obywatelska;</p> <p>3. trudności w budowaniu współpracy organizacji pozarządowych;</p> <p>4. niewystarczająca profesjonalizacja organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. wspieranie aktywności i integracji społecznej;</p> <p>2. wzrost aktywności społecznej;</p> <p>3. wzrost liczby organizacji pozarządowych oraz promocja ich działań;</p> <p>4. rozwój aktywności wolontarystycznej;</p> <p>5. wspieranie organizacji w pozyskiwaniu środków zewnętrznych;</p> <p>6. wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych.</p>	<p>1. brak zaangażowania mieszkańców w działania.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 18. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<p>1. aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży;</p> <p>2. wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży;</p> <p>3. aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych;</p> <p>4. zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego;</p> <p>5. propagowanie idei wolontariatu na rzecz rozwoju dzieci i młodzieży.</p>	<p>1. niedostateczna ilość środków finansowych;</p> <p>2. słaba diagnoza potrzeb dzieci i młodzieży;</p> <p>3. nierówne szanse w dostępie do ofert rozwojowych powodu braku transportu (gmina rozrzucona).</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. decentralizacja władzy sprzyja udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży;</p> <p>2. prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych;</p> <p>3. stabilność prawna w dziedzinie pomocy społecznej dziecku, młodzieży i rodzinie.</p>	<p>1. spędzanie czasu wolnego w domu przed komputerem – brak gotowości do aktywnego spędzania czasu wolnego.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 19. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: uzależnienia

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi; 2. dostęp do bazy leczenia odwykowego; 3. dysponowanie przez gminę stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych; 4. prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń; 5. wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze uzależnień; 6. środki zewnętrzne na terapii odwykowej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brak dostępu do specjalistów – psychiatrów; 2. brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi; 3. społeczności lokalne nie włączają się w działania pomocowe.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. traktowanie uzależnień jako problemu społecznego; 2. współpraca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom; 3. skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych; 4. działający Punkt Konsultacyjny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień - narkotyki; 2. brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 20. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: osoby niepełnosprawne i osoby starsze

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. istnienie określonego standardu usług dla osób starszych; 2. osoby niepełnosprawne i osoby starsze mają dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej; 3. kadra posiada profesjonalne przygotowanie w świadczeniu pomocy osobom starszym i osobom niepełnosprawnym; 4. prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej; 5. osoby niepełnosprawne i osoby starsze mają możliwość samorealizacji w organizacjach samopomocowych; 6. poprawianie sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych; 7. korzystanie z pomocy wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym i osobom niepełnosprawnym; 8. upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób; 2. utrudniony dostęp do domów pomocy społecznej – brak funduszy na ponoszenie kosztów pobytu w dps.; 3. osoby starsze nie mają możliwości kontynuacji aktywności zawodowej; 4. istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym; 5. nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym; 6. niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój Uniwersytetu III Wieku; 2. rozwój ruchu samopomocy; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. na terenie gminy zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców; 2. brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób

	<p>niepełnosprawnych i osób starszych oraz dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej;</p> <ol style="list-style-type: none">3. infrastruktura nie jest dostosowana do osób niepełnosprawnych i osób starszych;4. wzrost liczby osób niepełnosprawnych i samotnych;5. brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych;6. niewłaściwe rozpoznanie potrzeb osób starszych;7. migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne;8. niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju;9. spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;10. wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze i stacjonarne.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

1.1 . Wizja i misja rozwoju społecznego

Członkowie zespołu do opracowania projektu strategii w czasie wspólnych prac oraz analizy problemów występujących w gminie Czarna Dąbrówka określili pożądany stopień rozwoju społecznego na lata 2014-2020, tj. wizję i misję tego rozwoju. Brzmia one następująco:

WIZJA

WSPARCIE RODZINY, STWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU OSOBISTEGO I ZAWODOWEGO ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ SŁUŻĄCE ODBUDOWIE WIĘZI SPOŁECZNYCH I LUDZKICH.

MISJA

„SILNA RODZINA – SILNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA”

3.2. Cele strategiczne, szczegółowe i zadania do realizacji

Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2014-2020 opracował sześć celów strategicznych:

1. Zwiększenie aktywności na rynku pracy i obniżenie poziomu bezrobocia mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka.
2. Wzmocnienie roli rodzin w naszej społeczności.
3. Zwiększenie zaangażowania społecznego w życie gminy.
4. Zwiększenie możliwości rozwoju dzieci i młodzieży w gminie Czarna Dąbrówka.

5. Zwiększenie świadomości zagrożeń wynikających z uzależnień.
6. Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Tabela nr 21. Wykaz celów strategicznych i szczegółowych

Lp.	CEL STRATEGICZNY	CEL SZCZEGÓŁOWY
I.	Zwiększenie aktywności na rynku pracy i obniżenie poziomu bezrobocia mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka	<ul style="list-style-type: none"> -Zwiększenie doradztwa i poradnictwa zawodowego (młodzież, kobiety, 40+, itp.); -Zwiększenie współpracy z PUP i instytucjami działającymi na rynku pracy (prywatne firmy, OWSE, itp.); -Powołanie aktywnie działającego Klubu Pracy; -Zwiększenie działań w obszarze ekonomii społecznej; -Zwiększenie mobilności przestrzennej mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka.
II.	Wzmocnienie roli rodzin w naszej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych; - Zwiększenie działań (wzmacniających) promowanie wartości i więzi rodzinne (przewidywana pomoc, promocja rodziny, np. w szkołach); - Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (mediator rodzinny, psycholog, psychiatra, pedagog, szkoła dla rodziców, planowanie czasu w tym czasie dla rodziny).
III.	Zwiększenie zaangażowania społecznego w życie gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie promocji realizowanych działań w gminie Czarna Dąbrówka (w tym promocja zasobów gminy); - Rozszerzenie oferty i podmiotów działających w danym obszarze (CIT, świetlice, GOKSiT, stowarzyszenia, kościoły) – mobilność po sołectwach.

IV.	Zwiększenie możliwości rozwoju dzieci i młodzieży w gminie Czarna Dąbrówka	<ul style="list-style-type: none"> - Systematyczne zwiększanie wiedzy na temat potrzeb dzieci i młodzieży (szkoły, świetlica, wolontariusze, sołtysi, Kościół); - Zwiększenie dostępności do różnorodnych ofert umożliwiających szeroko rozumiany rozwój umiejętności, pasji i zainteresowań. Powiązanie z lokalnym patriotyzmem (specjalizacje wsi, gminy); - Zwiększenie efektywności funkcjonowania istniejącej infrastruktury oraz poprawa przepływu informacji pomiędzy nimi (Imprezy, dyskoteki); - Zwiększenie aktywności i zaangażowania młodzieży w życie gminy poprzez powołanie Młodzieżowej Rady Gminy.
V.	Zwiększenie świadomości zagrożeń wynikających z uzależnień	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie efektywności działań profilaktycznych dla mieszkańców gminy; - Zwiększenie dostępności przepływu informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia dla osób eksperymentujących i uzależnionych;
VI.	Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych i osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> - Systematyczne zwiększenie wiedzy na temat potrzeb osób niepełnosprawnych i osób starszych; - Zwiększenie aktywności i zaangażowanie osób starszych w życie gminy; - Zwiększenie efektywności podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych; - Systematyczne likwidowanie barier architektonicznych; - Wspieranie ruchu samopomocy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie spotkań Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2014-2020

Poniższe tabele zawierają zestawienia zadań do realizacji dla sześciu celów strategicznych oraz przypisanych im celów szczegółowych. Wskazują podmioty odpowiedzialne za ich realizację, planowany termin realizacji, wskaźniki monitorujące oraz zakładane źródła finansowania. Podmioty wymienione jako źródło wskaźnika będą zobowiązane do sprawozdawczości z realizacji zaplanowanego zadania.

**I. ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI NA RYNKU PRACY I OBNIŻENIE
POZIOMU BEZROBOCIA MIESZKAŃCÓW GMINY CZARNA DĄBRÓWKA**

CEL OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLNE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNI K	PRZEWIDY WANE ŹRÓDŁA FINANSOW ANIA
I. Zwiększenie aktywności na rynku pracy i obniżenie poziomu bezrobocia mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka	1. Zwiększenie doradztwa i poradnictwa zawodowego (młodzież, kobiety 40+, itp.)	1.1. Otwarcie punktu informacji dla osób bezrobotnych w Urzędzie Gminy z dostępem do Internetu i drukarki.	Urząd Gminy	Od połowy 2014r. do 2020r.	Punkt informacyjny czynny raz w tygodniu	Środki własne
		1.2. Aktywna tablica ofert pracy-internetowa, tablica ogłoszeń	Urząd Gminy, GOPS, Stowarzyszenie Obrony Spraw Bezrobotnych, przedsiębiorcy inni.	Od połowy 2014r. do 2020r.	Aktualizowana tablica ogłoszeń w Urzędzie Gminy	Środki własne
		1.3. Zapewnienie doradztwa zawodowego dla uczniów gimnazjów.	Zespoły Szkół	Od września 2014r. do 2020r.	Spotkania lub warsztaty z doradcą zawodowym	Środki własne
		1.4. Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości edukacji w kraju i za granicą.	Zespoły Szkół, GOPS, organizacje pozarządowe	Od 2015r. do 2020r.	Ilość zrealizowanych inicjatyw	Środki zewnętrzne Środki własne
	2. Zwiększenie współpracy z PUP i instytucji działających na rynku pracy (prywatne firmy, OWES itp.)	2.1. Dążenie do realizacji większej ilości umów o organizację prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych i staży.	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Od marca 2014r. do 2020r.	Ilość osób zatrudnionych	Środki własne, środki zewnętrzne
		2.2. Budowanie partnerstwa w kierunku realizacji wspólnych projektów, programów.	Urząd Gminy, GOPS, organizacje pozarządowe, jednostki samorządowe	Od marca 2014r. do 2020r.	Liczba wspólnych przedsiębiorstw	Środki własne, środki zewnętrzne

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLOWE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
	3.Zwiększenie działań w obszarze ekonomii społecznej	3.1.Rozpowszechnianie informacji na temat funkcjonowania spółdzielni i przedsiębiorstw socjalnych i możliwości pozyskania na ten cel środków.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce	Od III 2014r. do 2020r.	Ilość spotkań informacyjnych	Środki zewnętrzne Środki własne
		3.2.Organizowanie Społeczności Lokalnej, w celu pobudzania działań w kierunku ekonomii społecznej.	GOPS, stowarzyszenia	Od VI 2014r. do 2020r.	Ilość zrealizowanych programów/działań	Środki zewnętrzne Środki własne
	4.Zwiększenie mobilności przestrzennej mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka (spółdzielnia socjalna-przewozy, negocjacja z przewoźnikami)	4.1.Realizacja kursów prawa jazdy dla osób poszukujących pracy.	GOPS, stowarzyszenia	Od VI 2014 do 2020r.	Liczba osób uczestniczących w kursie	Środki zewnętrzne Środki własne

II. WZMOCNIENIE ROLI RODZIN W NASZEJ SPOŁECZNOŚCI

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLOWE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
-----------------------------------	-------------------------	----------------	--	--------------------------	-----------------	---

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLNE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
II. Wzmocnienie roli rodzin w naszej społeczności	1. Zwiększenie wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych	1.1. Dożywianie dzieci w szkołach	GOPS, Szkoły	Od 2014r. do 2020r.	Liczba dzieci dożywianych	Środki zewnętrzne środki własne
		1.2. Pedagogizacja rodziców - warsztaty	Szkoły, GOPS, świetlice środowiskowe, NGO	Od 2015r. do 2020r.	Liczba podjętych działań	Środki własne Środki zewnętrzne
		1.3. Organizacja wypoczynku letniego i zimowego	Szkoły, GOPS, świetlice środowiskowe, NGO	Od 2014r. do 2020r.	Liczba uczestników	Środki własne Środki zewnętrzne
		1.4. Zapewnienie wsparcia w formie asystenta rodziny dla rodzin zagrożonych utratą praw rodzicielskich i pozbawionych praw.	GOPS, organizacje pozarządowe	Od III 2014r. do 2020r.	Godziny pracy asystenta / liczba rodzin objętych wsparciem	Środki zewnętrzne środki własne

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLNE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		1.5.Praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi również w godzinach popołudniowo – wieczornych	GOPS , GKRPA	Od I 2014r. do 2020r.	Liczba rodzin objętych pomocą w formie pracy socjalnej/wyjazdy interwencyjne	Środki własne
		1.6.Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych , współuzależnionych i ofiar przemocy	GKRPA	Od I 2014r. do 2020r.	Liczba godzin w punkcie/ilość spraw prowadzonych w Punkcie Konsultacyjnym	Środki własne Środki zewnętrzne
		1.7.Zapewnienie kompleksowej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny	Od I 2014r. do 2020r.	Ilość zakończonych spraw	Środki własne Środki zewnętrzne
		1.8.Wsparcie osób bezdomnych	Urząd Gminy, GOPS	Od IV 2014r. do 2020r.	Ilość podjętych działań / ilość mieszkań socjalnych	Środki własne Środki zewnętrzne
	2.Zwiększenie działań(wzmacniających) promocyjnych wartości i więzi rodzinne (przewidywana pomoc, promocja rodzin, np. szkołach)	2.1.Pedagogizacja rodziców poprzez Warsztaty i programy edukacyjne dla rodziców	GOPS, Szkoły, ngo	Od III.2014r. do 2020r.	Liczba podjętych działań	Środki własne Środki zewnętrzne

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLNE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		2.2.Organizacja festynów rodzinnych	Szkoły, GOPS, GOKSiT, świetlice środowiskowe, NGO	Od 2014r. do 2020r.	Ilość wydarzeń	Środki własne Środki zewnętrzne
		2.3.Współpraca podmiotów działających na rzecz rodziny	Szkoły, GOPS	Od 2015r. do 2020r.	Wspólne działania i inicjatywy	Środki własne Środki zewnętrzne
	3.Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego(mediator rodzinny, psycholog, psychiatra, pedagog, szkoła dla rodziców, planowanie czasu w tym czasu dla rodziny)	3.1.Poradnictwo psychologiczne w Punkcie Konsultacyjnym	GGKRPA, Z.I.	Od lutego 2014r. do 2020r.	Dostępność poradnictwa psychologicznego	Środki własne, środki zewnętrzne

III. ZWIĘKSZENIE ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO W ŻYCIE GMINY

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLOWE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
III Zwiększenie zaangażowania społecznego w życie gminy.	1. Zwiększenie promocji realizowanych działań w gminie Czarna Dąbrówka (w tym promocja zasobów gminy)	1.1. Witacze Gminy	GOKSiT, CIT, NGO	Od II 2014r. do 2020r.	Ilość witaczy	Środki własne Środki zewnętrzne
		1.2. Materiały promocyjne (foldery, pocztówki, mapy)	GOKSiT, CIT, NGO	Od 2014r. do 2020r.	Ilość działań	Środki własne Środki zewnętrzne
	2. Rozszerzenie oferty i podmiotów działających w danym obszarze (CIT, świetlice, GOK, stowarzyszenia, kościoły) – mobilność po sołectwach	2.1. Budowanie postaw patriotycznych i lokalnej tożsamości	GOKSiT, CIT, NGO, Sołectwa	Od 2014r. do 2020r.	Ilość działań	Środki własne Środki zewnętrzne
		2.2. Prowadzenie zajęć świetlicowych z dziećmi i młodzieżą	GOKSiT, CIT, NGO, Sołectwa	Od 2014r. do 2020r.	Ilość działań	Środki własne Środki zewnętrzne
		2.3. Organizowanie spotkań seniorów z Uniwersytetu III wieku	GOKSiT, Biblioteka	Od 2014r. do 2020r.	Ilość działań/ inicjatyw	Środki własne Środki zewnętrzne
		2.4. Organizowanie Społeczności Lokalnej – budowanie postawy obywatelskiej	GOPS, GOKSiT, CIT, NGO	Od 2014r. do 2020r.	Ilość działań/ inicjatyw	Środki własne Środki zewnętrzne
	3. Zwiększenie wiedzy i dostępu do środków z Europejskiego Funduszu Społecznego	3.1. Działanie edukacyjne dla mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka	GOPS, GOKSiT, CIT, NGO	Od 2014r. do 2020r.	Ilość działań/ inicjatyw	Środki własne Środki zewnętrzne

IV. ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY W GMINIE CZARNA DĄBRÓWKA

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLOWE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
IV Zwiększenie możliwości rozwoju dzieci i młodzieży w gminie Czarna Dąbrówka	1. Systematyczne zwiększanie wiedzy na temat potrzeb dzieci i młodzieży (Szkoły, świetlica, wolontariusze, sołtysi, Kościół);	1.1.Zapewnienie dostępu do Internetu we wszystkich świetlicach wiejskich.	GOKSiT, Urząd Gminy, sołectwa	Od 2015r. do 2020r.	Ilość świetlic z dostępem do internetu	Środki własne, środki zewnętrzne
		1.2.Przeprowadzenie ankiet wśród dzieci i młodzieży	Szkoły, świetlice środowiskowe	Od 2014r. do 2020r.	Liczba badań	Środki własne, środki zewnętrzne
	2. Zwiększenie dostępności do różnorodnych ofert umożliwiających szeroko rozumiany rozwój umiejętności, pasji i zainteresowań. Powiązanie z lokalnym patriotyzmem (specjalizacje wsi, gminy);	2.1.Organizacja zajęć pozalekcyjnych – kół zainteresowań	Szkoły, świetlice środowiskowe , GOKSiT, CIT, NGO	Od 2014r. do 2020r.	Ilość inicjatyw/kół	Środki własne, środki zewnętrzne
		2.2.Organizacja imprez/wydarzeń kulturalno-sportowych	Szkoły, świetlice środowiskowe , GOPS, GOKSiT, CIT, NGO	Od 2014r. do 2020r.	Ilość inicjatyw/działań	Środki własne, środki zewnętrzne
	3. Zwiększenie efektywności funkcjonowania istniejącej infrastruktury oraz poprawa przepływu informacji pomiędzy nimi (Imprezy, dyskoteki);	3.1.Organizacja zajęć i lekcji tematycznych	Szkoły, świetlice środowiskowe , GOKSiT, CIT, NGO	Od 2014r. do 2020r.	Ilość inicjatyw/działań	Środki własne, środki zewnętrzne

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLNE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
	4. Zwiększenie aktywności i zaangażowania młodzieży w życie gminy poprzez powołanie Młodzieżowej Rady Gminy	4.1. Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy	Rada Gminy Czarnej Dąbrówki	Od 2016r. do 2020r.	Powstanie Młodzieżowej Rady Gminy	Środki własne, środki zewnętrzne

**V. ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI ZAGROŻEŃ WYNIKAJĄCYCH
Z UZALEŻNIEŃ**

CELE OGÓLNE – STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLOWE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
V. Zwiększenie świadomości zagrożeń wynikających z uzależnień	1. Zwiększenie efektywności działań profilaktycznych dla mieszkańców gminy;	1.3.Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych , współuzależnionych i ofiar przemocy	GKRPA	Od I 2014r.	Punkt otwarty raz w tygodniu , wyjazdy interwencyjne do rodzin raz w miesiącu.	Środki własne, środki zewnętrzne
		1.2.Prowadzenie kampanii informacyjno – profilaktycznych	GKRPA , szkoły, świetlice, GOPS, ośrodki zdrowia .	Od I 2014r.	Ilość przeprowadzonych kampanii	Środki własne (GKRPA), środki zewnętrzne
		1.3.Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży. (właściwy , strategiczny dobór w/w programów)	Szkoły , świetlice, GKRPA	Od I 2014r.	Ilość inicjatyw	Środki własne(GKRPA), środki zewnętrzne
		1.4.Wsparcie ruchu AA	GKRPA	Od początku 2014r.	Ilość inicjatyw	Środki własne (GKRPA)
	2. Zwiększenie dostępności przepływu informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia dla osób eksperymentujących i uzależnionych	2.1 Stworzenie bazy danych instytucji, organizacji pomagających osobom uzależnionym i współuzależnionym dostępnych w naszym regionie.	GKRPA, Punkt konsultacyjny , GOPS , Ośrodek zdrowia	2015r.	Publikacja -ulotka /liczba punktów, w których będą dostępne.	Środki własne (GKRPA), środki zewnętrzne

VI. ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I OSÓB STARSZYCH

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
VI Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych i osób starszych	1. Systematyczne zwiększenie wiedzy na temat potrzeb osób niepełnosprawnych i osób starszych;	1.1. Udrożnienie przepływu informacji pomiędzy potrzebującymi a pomagającymi.	GOPS w tym MKW, służba zdrowia, stowarzyszenia w tym stowarzyszenie Siła Dębu, Uniwersytet III wieku	Od I 2014r. do 2020r.	Liczba wspólnych działań	Środki własne Środki zewnętrzne
		1.2. Stworzenie bazy teleadresowej instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i na rzecz osób starszych na terenie powiatu.	Stowarzyszenie Siła Dębu, GOPS, służba zdrowia, Uniwersytet III wieku	Od VI 2014r. do 2020r.	Powstanie ulotki informacyjnej	Środki zewnętrzne Środki własne
	2. Zwiększenie aktywności i zaangażowanie osób starszych w życie gminy.	2.1. Pobudzenie osób starszych do działania na rzecz społeczności lokalnej, w tym w wolontariacie.	Uniwersytet III wieku, GOPS, GOKSiT, Szkoły	Od VI 2014r. do 2020r.	Liczba podjętych inicjatyw/działań	Środki zewnętrzne, środki własne
		2.2. Tworzenie lokalnych grup seniorów działających na bazie świetlic wiejskich - OSL.	GOKSiT, GOPS, Uniwersytet III wieku, NGO	Od 2015r. do 2020r.	Liczba funkcjonujących grup	Środki zewnętrzne, środki własne

CELE OGÓLNE - STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓLOWE	ZADANIA	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
	3. Zwiększenie efektywności podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych;	3.1.Promowanie organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych – plakaty, wizytówki w miejscach publicznych, np.: urzędzie, w placówce służby zdrowia	Stowarzyszenie Siła Dębu, GOPS, służba zdrowia,	Od VI 2014r. do 2020r.	Liczba podjętych działań	Środki własne Środki zewnętrzne
	4. Systematyczne likwidowanie barier architektonicznych.	4.1.Dążenie do ułatwienia dostępu do budynków użyteczności publicznej osobom z dysfunkcjami.	Urząd Gminy,	Od VI 2014 do 2020	Liczba podjętych działań	Środki własne, środki zewnętrzne
	5. Wspieranie ruchu samopomocy	5.1.Uruchomienie banku wymiany usług.	GOPS, stowarzyszenia w tym Siła Dębu, służba zdrowia, Uniwersytet III wieku	Od 2016r. do 2020r.	Powstanie bazy danych	Środki zewnętrzne, środki własne

4. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

4.1. Monitoring i system aktualizacji strategii

Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii po zakończeniu każdego roku budżetowego na podstawie sprawozdawczości jej realizatorów dokona oceny stopnia realizacji strategii, odnosząc się do wskaźników ilościowych określonych w dokumencie dla poszczególnych działań, a także w miarę możliwości – do wskaźników jakościowych. Wyniki oceny będą przedkładane Radzie Gminy w corocznym pisemnym sprawozdaniu z działalności do 31 marca każdego roku następnego przez przedstawiciela Zespołu.

Zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, trendy, potrzeby i oczekiwania społeczne, a także treści nadrzędnych dokumentów strategicznych lub wytyczne dotyczące źródeł dofinansowań zewnętrznych mogą spowodować konieczność zmian zapisów strategii w okresie jej obowiązywania. Poza obserwowanymi zmianami i trendami społeczno – gospodarczymi na kierunek i zakres dokonywanych aktualizacji powinny wpływać również opinie środowiska lokalnego uzyskiwane z użyciem procedur partycypacyjnych. Dokonując oceny realizacji strategii zespół każdorazowo udzieli odpowiedzi na następujące pytania:

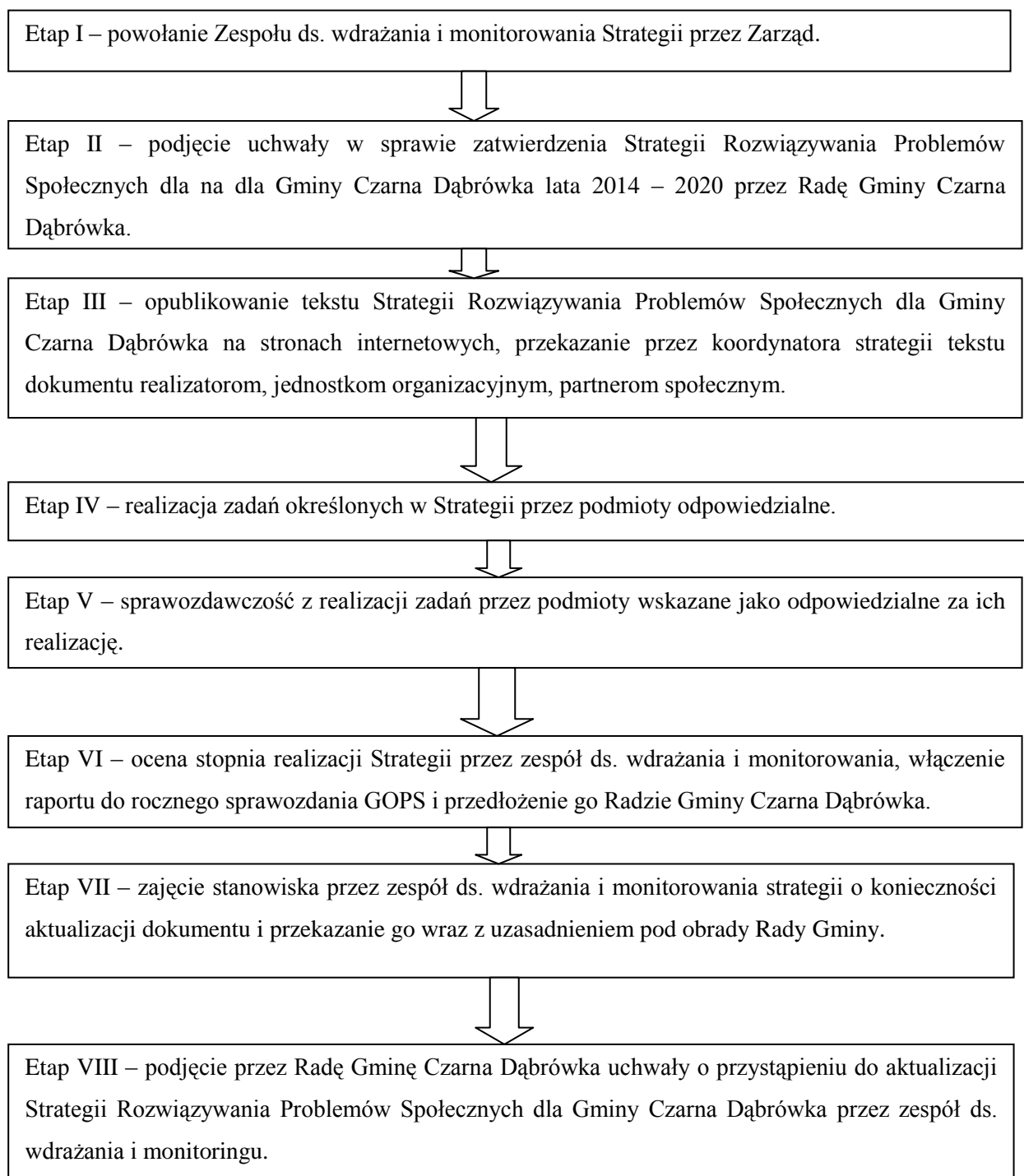
1. Czy problemy społeczne i zdiagnozowane źródła tych problemów są nadal aktualne, czy nie należy ich zmienić lub czy nie pojawiły się nowe, istotne wcześniej nie zgłaszane?
2. Czy sformułowana wizja rozwoju społecznego gminy jest nadal aktualna?
3. Czy sformułowane cele oraz zadania do realizacji są aktualne, czy nie należy ich rozszerzyć, zawęzić lub sformułować nowe?
4. Czy wskaźniki dla tych działań są właściwie dobrane i nie wymagają zmian?

Po dokonaniu dogłębnej analizy sytuacji oraz oceny jakościowej stopnia realizacji strategii zespół ds. wdrażania i monitorowania strategii zajmie stanowisko w kwestii ewentualnej potrzeby jej aktualizacji. Ostateczną decyzję o rozpoczęciu procesu aktualizacji podejmie Rada Gminy po rozpatrzeniu stanowiska zespołu. Ewentualna zmiana treści strategii będzie dokonywana również w procesie uspołecznionym, podobnym do tego, który towarzyszył jej powstaniu.

Spotkania Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Dąbrówka będą odbywać się co kwartał.

Kolejne etapy wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2014 – 2020 przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 30. Etapy wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2014 – 2020

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla na lata 2014 – 2020 będą pochodzić ze środków własnych i środków zewnętrznych.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki gminy na bieżącą działalność. Czynnikiem utrudniającym szacowanie źródeł finansowania jest powstawanie dokumentów programowych nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020.

Zakłada się, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej gminy Czarna Dąbrówka i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu gminy w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek. Strategia jest dokumentem nadrzędnym nad tworzonymi programami z zakresu polityki społecznej gminy. Jej zapisy winny być również uwzględniane przy tworzeniu kolejnych dokumentów długookresowych. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być również uwzględniane w niniejszej strategii.

Źródła finansowania winny być również przedmiotem dogłębnej analizy Zespołu ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii podczas przygotowywania corocznej oceny stopnia jej realizacji. Pojawienie się nowych źródeł lub brak możliwości finansowania zaplanowanych działań mogą być również przesłankami do rozpoczęcia procesu aktualizacji dokumentu.

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Skład Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2014 – 2020.....	4
Tabela nr 2. Stan ludności gminy Czarna Dąbrówka w latach 2010-2012.....	19
Tabela nr 3. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w latach 2010-2011..	23
Tabela nr 4. Wydatki na pomoc społeczną, świadczenia rodzinne oraz na fundusz alimentacyjny w latach 2010-2012.....	24
Tabela nr 5. Typy realizowanych świadczeń w latach 2010-2012.....	26
Tabela nr 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2010-2012.....	27
Tabela nr 7. Świadczenia rodzinne przyznane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2010-2012.....	29
Tabela nr 8. Zasady, które panują domu przebadanych uczniów Gimnazjów na terenie gminy Czarna Dąbrówka.....	35
Tabela nr 9. Dostępność młodzieży gimnazjalnej do papierosów, alkoholu i substancji psychoaktywnych.....	39
Tabela nr 10. Reakcja rodziców na spożywanie przez młodzież alkoholu i substancji psychoaktywnych.....	40
Tabela nr 11. Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2010-2012.....	48
Tabela nr 12. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA.....	49
Tabela nr 13. Porady udzielone w punkcie konsultacyjnym w latach 2011-2012.....	50
Tabela nr 14. Wybrane kategorie przestępstw. Dynamika wybranych kategorii przestępstw w latach 2011-2012.....	52
Tabela nr 15. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: rynek pracy i osoby bezrobotne.....	58
Tabela nr 16. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: rodzina.....	59
Tabela nr 17. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: społeczeństwo.....	60

Tabela nr 18. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: dzieci i młodzież.....	61
Tabela nr 19. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: uzależnienia.....	62
Tabela nr 20. Analiza SWOT gminy Czarna Dąbrówka w obszarze: osoby niepełnosprawne i osoby starsze.....	63
Tabela nr 21. Wykaz celów strategicznych i szczegółowych.....	66

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gmina Czarna Dąbrówka.....	16
---------------------------------------	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1. Powierzchnia gminy Czarna Dąbrówka.....	17
Wykres nr 2. Ludność gminy Czarna Dąbrówka z podziałem na płeć w latach 2010-2012..	20
Wykres nr 3. Ludność gminy Czarna Dąbrówka w porównaniu z krajem, z województwem i powiatem w 2012 roku.....	20
Wykres nr 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka w porównaniu z krajem i z województwem w 2012 roku.....	21
Wykres nr 5. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku.....	24
Wykres nr 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2010-2012.....	28
Wykres nr 7. Świadczenia rodzinne przyznane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2010-2012.....	31
Wykres nr 8. Liczba uczniów w szkołach na terenie gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku.....	32
Wykres nr 9. Liczba poddanych badaniu uczniów w Gimnazjach na terenie gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku.....	33

Wykres nr 10. Przedziały wiekowe uczniów wypełniających ankietę w Gimnazjach na terenie gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku.....	33
Wykres nr 11. Formy spędzania wolnego czasu przez młodzież gimnazjalną.....	34
Wykres nr 12. Wiedza rodziców na temat spędzania sobotnich wieczorów przez młodzież gimnazjalną.....	34
Wykres nr 13. Palenie papierosów przez młodzież gimnazjalną w ciągu ostatniego miesiąca.....	36
Wykres nr 14. Reakcja rodziców na palenie papierosów przez uczniów Gimnazjów na terenie gminy Czarna Dąbrówka.....	37
Wykres nr 15. Dostępność młodzieży do zakupu alkoholu.....	37
Wykres nr 16. Wiedza uczniów o problemach spowodowanych nadmiernym pićm alkoholu	38
Wykres nr 17. Udział młodzieży w zajęciach dotyczących kwestii pici alkoholu, palenia papierosów i brania narkotyków.....	41
Wykres nr 18. Liczba spraw rozpatrzonych przez Sąd Rejonowy w Lęborku – III Wydział Rodzinny i Nieletnich osób zamieszkujących gminę Czarna Dąbrówka w 2012 roku.....	43
Wykres nr 19. Stopa bezrobocia w kraju, w województwie i w powiecie w latach 2010-2012.....	44
Wykres nr 20. Osoby bezrobotne z terenu gminy Czarna Dąbrówka z podziałem na płeć w latach 2010-2012.....	45
Wykres nr 21. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Czarna Dąbrówka z prawem do zasiłku dla bezrobotnych w latach 2010-2012.....	47
Wykres nr 22. Liczba działalności gospodarczych na terenie gminy Czarna Dąbrówka w latach 2010-2012.....	47
Wykres nr 23. Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2010-2012.....	49
Wykres nr 24. Wybrane kategorie przestępstw na terenie gminy Czarna Dąbrówka w 2012 roku.....	53

Wykres nr 25. Liczba rodzin a liczba rodzin osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Czarna Dąbrówka w latach 2009 – 2011.....	54
Wykres nr 26. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej a liczba osób w rodzinach osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Czarna Dąbrówka w latach 2010-2012.....	54
Wykres nr 27. Liczba świadczenia przyznanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce w latach 2010-2012.....	55
Wykres nr 28. Łączna kwota dotacji przyznana przez gminę Czarna Dąbrówka dla organizacji pozarządowych w latach 2012-2013.....	56
Wykres nr 29. Łączna kwota pozyskanych środków finansowych przez organizacje pozarządowe w latach 2012-2013.....	57
Wykres nr 30. Etapy wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2014 – 2020.....	81